

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Eveliina Hirvikoski

Alustatalouden arvonlisäverotus

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Eveliina Hirvikoski		
Tutkielman nimi:	Alustatalouden arvonlisäverotus		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Kalle Määttä, Tiina Ruohola		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	85

TIIVISTELMÄ:

Alustatalous on suhteellisen uusi, monitahoinen, perinteisistä markkinoista poikkeava sekä taloudellisesti merkittävä talouden osa. Alustatalouden piiriin kuuluu nykyajan suurimpia yhtiöitä kuten esimerkiksi Uber ja Airbnb. Alustataloudella on merkittävä vaikutus Euroopan unionin talouteen. Koska se on perinteisistä markkinoista poikkeava markkinakokonaisuus, entiset ja voimassa olevat, perinteisille markkinoille suunnatut sääntelyt eivät välttämättä toimi alustatalouden ympäristössä niin tehokkaasti ja tuo toivottua tulosta arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkielmaan liittyviä keskeisiä termejä ovat keikka- ja jakamistalous, alustatalous sekä alustaoperaattori.

Tässä tutkielmassa on keskitytty alustatalouden sääntelyyn arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkielmassa keskitytään siihen, miten arvonlisäverotuksessa esiintyviä tulkintaongelmia voidaan käsitellä alustataloudessa. Tutkielmassa keskitytään käsittelemään arvonlisäverovelvollisen, verotettavan myynnin, liiketoiminnan tunnistamisen sekä verokannan määräytymistä. Tutkielmassa käsitellään näiden seikkojen ohessa harmaata taloutta alustatalouden ja arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkimusongelma tutkielmassa kiteytyy siihen, miten voimassa olevaa arvonlisäverotuksellista sääntelyä sovelletaan alustataloudessa esiintyviin liiketoimiin. Tutkielman tavoitteena on vastata esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Tutkielma on toteutettu käyttäen tutkimusmetodina lainoppia eli oikeusdogmatiikkaa. Tutkielman lähteinä on käytetty kansallista sekä Euroopan unionin tasoista sääntelyä – keskeisimpinä oikeuslähteinä arvonlisäverolaki sekä arvonlisäverodirektiivi, aiheeseen liittyvää oikeuskäytäntö, oikeuskirjallisuus sekä tieteelliset artikkelit.

Tutkielman edetessä havaitaan, että alustatalouteen on viime vuosikymmenen aikana tullut uudenlaista sääntelyä. Tutkielmassa tarkastellaan uutta ViDA-säädöskokonaisuutta, joka asettaa uusia säädöksiä alustataloudessa alustaoperaattoreille, jotka välittävät majoitustoiminnan ja henkilökuljetusalan palveluja loppukäyttäjille. Tutkielmassa havaitaan, että arvonlisäverotuksen kannalta keskeiset seikat, kuten liiketoiminnan muodossa toimimisen tunnistaminen sekä palkansaajan ja yksityisen elinkeinonharjoittajan erottaminen on keskeistä ja tilannekohtaisesti jopa hieman haastavaa. Kuitenkin esimerkiksi vähennysoikeuden sekä verokantojen soveltaminen vanhoilla säädöksillä eivät tuota tunnistettavia suuria ongelmia alustataloudessa. Harmaan talouden osalta alustatalouden toiminta tuottaa haasteita ja riskitekijöitä liiketoimiin osallistuvien osapuolten lukumäärän sekä velvoitteiden tietämyksen osalta. Tutkielman aihe on laaja, ja aiheesta voidaan tunnistaa myös lukuisia jatkotutkimusehdotuksia.

AVAINSANAT: arvonlisävero, alustatalous, jakamistalous, keikkatalous

Sisällys

1	Johdanto	7
1.1	Johdatus tutkielman aihealueeseen	7
1.2	Tutkimuskysymykset ja tutkielman rajaus	11
1.3	Tutkimusmetodi ja tutkielman lähteet	13
1.4	Tutkielman rakenne	15
2	Alustataloudesta	17
2.1	Alustatalouden määritelmä	17
2.2	Alustatalouden toiminta ja toimijat	19
2.3	Alustatalouden oikeudellinen sääntely	23
2.4	Alustatalouden arvonlisäverotuksellinen sääntely	26
3	Arvonlisäverotuksen alainen toiminta alustataloudessa	31
3.1	Liiketoiminnan muodossa toimiminen alustataloudessa	31
3.1.1	Liiketoiminnan muodossa toimimisen tunnusmerkit alustataloudessa	32
3.1.2	Itsenäinen ammatinharjoittaja alustataloudessa	33
3.2	Myynti vastiketta vastaan, veron peruste ja laskutus alustataloudessa	35
3.3	Arvonlisäverokannat sekä vähennysoikeus alustataloudessa	39
3.3.1	Arvonlisäverokannat alustataloudessa	39
3.3.2	Arvonlisäveron vähennysoikeus alustataloudessa	40
4	Arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen alustataloudessa	43
4.1	Johdanto arvonlisäverovelvollisuuteen alustataloudessa	43
4.2	Alustaoperaattorin rooli välittäjänä	45
4.3	Alustaoperaattori myyjänä ja komissionäärinä	47
5	Alustatalouden eri toimialat ja arvonlisäverotus	52
5.1	Majoitustoiminta alustataloudessa	52
5.1.1	Majoitustoiminnan oikeudellinen sääntely	53
5.1.2	Liiketoiminnan muodossa toimiminen majoituslalla alustataloudessa	55
5.1.3	Myyjän ja arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen alustataloudessa majoituslalla	56

5.2	Henkilökuljetusala alustataloudessa	57
5.2.1	Henkilökuljetusalan oikeudellinen sääntely	58
5.2.2	Liiketoiminnan muodossa toimiminen henkilökuljetusalalla alustataloudessa	60
5.2.3	Myyjän ja arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen henkilökuljetusalalla alustataloudessa	61
6	Alustatalouden harmaa talous ja arvonlisäverotus	64
6.1	Harmaan talouden määritelmä ja tunnusmerkit	64
6.2	Harmaa talous alustataloudessa	65
6.3	Harmaan talouden ehkäisy alustataloudessa	68
7	Lopuksi	71
7.1	Johtopäätökset	71
7.2	Jatkotutkimusehdotukset	75
	Lähteet	76
	Oikeustapausluettelo	85

Säädösluettelo

EU-säädökset

Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 282/2011 yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä

Neuvoston direktiivi (EU) 2021/514 hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta

Neuvoston direktiivi (EU) 2017/2455 direktiivin 2006/112/EY ja direktiivin 2009/132/EY muuttamisesta palvelujen suorituksia ja tavaroiden etämyyntiä koskevien tiettyjen arvonlisäverovelvoitteiden osalta

Neuvoston direktiivi 2006/112/EY yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä")

Neuvoston direktiivi (EU) 2025/516 direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverosäätöjen mukauttamiseksi nykyaikaan

Neuvoston asetus (EU) 2025/517 asetuksen (EU) N:o 904/2010 muuttamisesta digiajan edellyttämien arvonlisäverotuksen alan hallinnollista yhteistyötä koskevien järjestelyjen osalta

Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2025/518 täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 282/2011 muuttamisesta tiettyjä arvonlisäverojärjestelmiä koskevien tietovaatimusten osalta

Kansalliset säädökset

Arvonlisäverolaki 1501/1993

Ennakkoperintälaki 1118/1996

Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä 1207/2010

Laki digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla 1267/2022

Lyhenteet

AVI	Aluehallintovirasto
HAO	Hallinto-oikeus
EU	Euroopan unioni
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
ETSK	Euroopan talous- ja sosiaalikomitea
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
MOSS	Mini One Stop Shop
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSS	One Stop Shop
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
VakO	Vakuutus-oikeus
ViDA	Vat in the Digital Age

1 Johdanto

1.1 Johdatus tutkielman aihealueeseen

Vuonna 2023 markkina-arvon perusteella suurimpien yhtiöiden joukkoon kuului yhtiöitä kuten Apple, Microsoft, Amazon sekä Meta Platforms¹. Edellä mainitut yhtiöt harjoittavat liiketoimintaa alustataloudessa. Muita tunnettuja alustatalouden toimijoita ovat esimerkiksi majoituspalveluja tarjoava Airbnb sekä kuljetuspalveluja tarjoava Uber. Alustatalous on nopeasti kehittyvä talouden osa. Euroopan unionissa alustatalous kasvaa nopealla vauhdilla. Vuonna 2020 EU:n alueella alustatalouden tulot ovat olleet noin 14 miljardia euroa.²

Sähköisen kaupankäynnin ja alustatalouden kasvun myötä kuluttajille on tullut mahdollisuus ostaa ja kuluttaa vaivattomammin ja nopeammin. Tavaroiden ja palveluiden tarjoajille alustatalous on tarjonnut mahdollisuuden myydä edullisemmilla hinnoilla sekä saavuttaa yhä helpommin tuotteidensa ja palveluidensa kohderyhmät. Alustatalous eroaa monilla tavoin perinteisistä markkinoista. Perinteisillä markkinoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä fyysisiä kivijalkakauppoja sekä muita kaupanteontapoja, jotka tapahtuvat alustatalouden ulkopuolella. Sähköisen kaupankäynnin kasvun syynä ovat olleet alustat, jotka tarjoavat sähköisen markkinapaikan ja vuorovaikutuksen kahden tai useamman asiakkaan tai osallistujaryhmän välille.³

Alustatalouden osien, jakamis- ja keikkatalouden, nousu sekä suosio ovat vaikuttaneet perinteisiin toimialoihin huomattavasti vain lyhyen aikavälin sisällä. Jakamis- ja keikkatalouden suosio ja nopea kasvu ovat globaaleja ilmiöitä. Alustatalouden nopea kehittyminen on vaikuttanut muun muassa kuljetus- ja majoituspalveluiden toimialoihin sekä markkinoihin. Aloilla toimivat perinteisetkin toimijat ovat siirtymässä askeleittain

---

¹ Statista, 2024

² Euroopan unionin neuvosto, 2023

³ OECD, 2021, s. 13–18

alustatalouden piiriin.⁴ Alustataloudessa toimivien alustayhtiöiden mittakaavaetujen sekä saavutettavissa olevien potentiaalisten asiakkaiden lukumäärän myötä alustayhtiöt pystyvät kilpailemaan suoraan perinteisten, arvonlisäverovelvollisiksi rekisteröityjen toimijoiden kanssa. Tällaisissa tilanteissa esimerkiksi perinteisillä markkinoilla toimiva hotelli on joutunut kilpailemaan asiakkaista alustan ja alustalla olevan tarjoajan kanssa, joka ei välttämättä ole maksanut toiminnastaan arvonlisäveroa, ja on näin ollen pystynyt tarjoamaan majoituspalvelua edullisemmin loppukäyttäjälle.⁵

Kuten yllä jo viitataan, alustatalous on vaikuttanut myös arvonlisäverokertymiin. Arvonlisäverotuksessa alustatalous näkyy siten, että kansainvälisten yritysten moniulotteiset liiketoimet sekä liiketoimiin osallistuvien osapuolten runsas lukumäärä aiheuttavat haasteita arvonlisäverotukseen sekä paikallisille veroviranomaisille.⁶ Haasteita arvonlisäverotukseen aiheuttaa myös alustatalouden jatkuva kasvu, alustataloudessa toimivien elinkeinonharjoittajien, yritysten sekä luonnollisten yksittäisten henkilöiden lukumäärän nousu sekä vanhan sääntelyn soveltumattomuus uuteen talouteen ja sen kehittymiseen.⁷ Alustataloudesta saatavien hyötyjen sekä samanaikainen arvonlisäverotulojen varmistaminen on aiheuttanut viranomaisten keskuudessa kysymyksiä⁸.

Arvonlisävero on merkittävin yleinen kulutusvero. Arvonlisäverotukseen liittyviksi ominaisuuksiksi on luettu kuuluvan laaja veropohja, veron kantaminen jokaisessa vaihdannan vaiheessa sekä arvonlisäveroon liittyvät laajat vähennysoikeudet. Laajan veropohjan myötä kaikki liiketoiminnan muodossa tapahtuva tavaroiden tai palvelujen myynti on arvonlisäverotuksen alaista.⁹ Arvonlisävero on välillinen vero. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotteen loppukäyttäjä maksaa veron, vaikka verovelvollisia ovat hyödykkeiden myyjät kaikissa vaihdannan vaiheissa, jotka tilittävät arvonlisäveron valtiolle.

---

⁴ OECD, 2021, s. 16–18

⁵ COM (2022) 701, s. 6

⁶ OECD, 2021, s. 30

⁷ Euroopan komissio, 2022b, s. 20

⁸ ks. esim. Euroopan komissio 2022b, s. 156

⁹ Anttila ja muut, 2000/2025, luku 3

Arvonlisäverotuksen neutraalisuus tarkoittaa sitä, että kuluttajan maksamaan hintaan sisältyy saman verran veroa riippumatta siitä, miten monen vaihdannan kautta tavara tai palvelu on kulkenut ennen päätymistään loppukäyttäjälle. Neutraalisuudella tarkoitetaan myös sitä, että keskenään kilpailevien tuotteisiin sovelletaan samaa verokantaa. Joitakin toimialoja on kuitenkin myös jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Arvonlisävero on oma-aloitteinen vero, eli arvonlisäverovelvolliset itse laskevat verokausittain valtiolle suoritettavan veron määrän ja maksavat sen oma-aloitteisesti Verohallinnolle tai muulle paikalliselle veroviranomaiselle ilman erillistä maksuunpanoa.¹⁰

Arvonlisäverotus on EU:ssa harmonisoitua. Harmonisointi perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 113 artiklaan. 113 artiklassa säännellään siitä, että neuvosto antaa säännökset koskien liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamisesta silloin, kun yhdenmukaistaminen on tarpeellista sisämarkkinoiden toteuttamisen sekä toiminnan varmistamiseksi.¹¹ Verotuksen kannalta keskeisin sopimus on SEUT-sopimus¹². Harmonisointi on toteutettu EU:ssa direktiiveillä. Direktiivit antavat jäsenmaille ohjeita kansallisen lainsäädännön sisällöstä. Arvonlisäverodirektiivissä olevat säännökset eivät kaikki ole jäsenmaita pakottavia, vaan osa on vapaaehtoisia ja osa vaihtoehtoisia.¹³ Jäsenvaltioilla voi olla myös oikeus poiketa direktiivin pakottavista säännöksistä. Arvonlisäverotuksessa verovelvollisen eduksi voi tulla sovellettavaksi arvonlisäverodirektiivin välitön oikeusvaatimus.¹⁴

Säädelläkseen jäsenmaiden lainsäädäntöä, EU antaa myös direktiivien ohella asetuksia. Asetukset ovat suoraan jäsenvaltioissa voimassa olevaa oikeutta. Asetuksia ei erikseen tuoda osaksi arvonlisäverolakia. Arvonlisäverotuksen kannalta olennainen on Neuvoston

---

¹⁰ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 2–6

¹¹ Anttila ja muut, 2000/2025, luku 3

¹² Helminen, 2021/2025, luku 1

¹³ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 4

¹⁴ Anttila ja muut, 2000/2025, luku 3

täytäntöönpanoasetus (EU) 282/2011 yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä. Asetus sisältää säännöksiä siitä, miten arvonlisäverodirektiivin eri säännöksiä on tulkittava. Täytäntöönpanoasetusta on muutettu sittemmin useita kertoja. Asetuksen myötä saadaan tulkinta-apua siihen, miten arvonlisäverodirektiivin eri säädöksiä on tulkittava.¹⁵

Ennen arvonlisäverolain voimaantuloa Suomessa oli käytössä liikevaihtovero. Arvonlisäverojärjestelmän omaksuminen oli muiden jäsenmaiden ohella myös Suomelle yhtenä edellytyksenä liityttäessä EU:n jäseneksi. Nykyinen arvonlisäverolaki (1501/1993, AVL) Suomessa tuli voimaan 1.6.1994. Kuten yllä on todettu, Suomen arvonlisäverolaki ei saa olla ristiriidassa arvonlisäverodirektiivin pakottavien säännösten kanssa. Suomen arvonlisäverolaissa kuitenkin esiintyy tiettyjä poikkeuksia, joihin on saatu unionilta oikeus. Tällaisia poikkeuksia oli aikoinaan muun muassa tilattavien sanoma- ja aikakauslehtien nollaverokanta.¹⁶

Arvonlisävero on merkittävä tulolähde EU:n vuosittaisissa budjeteissa. Arvonlisäverovaroilla rahoitetaan kansallisilla tasoilla julkisia toimintoja, kuten sairaaloja ja kouluja. Tämän vuoksi arvonlisäverotukseen ja arvonlisäverotulojen turvaamiseen kohdistuvat tutkimukset ovat merkittäviä. Unionin jäsenmaiden laskennallinen arvonlisäverovaje vuonna 2020 oli jopa 93 miljardia euroa. Yksi neljäsosa arvonlisäverovajeesta voidaan jäljittää unionin sisäiseen kauppaan liittyvien arvonlisäveropetosten syyksi.¹⁷ EU:n tuottamalla raportilla koskien arvonlisäverovajetta (engl. VAT Gap Report) käsitellään vuosittain unionin alueella esiintyvää arvonlisäverovajetta. Arvonlisäverovaje muodostuu odotettujen arvonlisäverotulojen sekä todellisuudessa kerättyjen arvonlisäverovarojen erotuksesta joko prosenttimääräisenä tai absoluuttisena esittäen. Jäsenmaiden välillä on eroja arvonlisäverovajeen suuruudessa. Erot jäsenmaiden välillä johtuvat verosäännösten

---

¹⁵ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 5

¹⁶ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 4

¹⁷ Euroopan komissio, 2024a

noudattamisen, konkurssien, maksukyvyttömyyksien ja kansallisten verohallintojen suorituskyvyn suhteen. Arvonlisäverovajetta pyritään unionin toimesta pienentämään lisäämällä yhteistyötä sekä tiedonvaihtoa jäsenmaiden kesken ja lainvalvontaviranomaisten kanssa. Euroopan komissio on myös esittänyt uutta sääntelyä koskien digitaalista taloutta. Uusi sääntely kohdistuisi nykyisen digitaalisen talouden arvonlisäverotuksen kannalta ongelmakohtiin, omaksumalla ja edistämällä välineitä, joiden avulla pyritään vastaamaan digiajan haasteisiin ja näin ollen pienentämään riskiä arvonlisäveropetoksille.¹⁸

Tämän pro gradu -tutkielman aiheeksi valikoitui alustatalouden arvonlisäverotus aiheen ajankohtaisuuden sekä alustatalouden taloudellisen merkityksen vuoksi. Alustatalouden arvonlisäverotuksen nykyisen sääntelyn tila tai jopa sen puute on herättänyt niin EU:n jäsenmaiden kuin myös kansainvälisten järjestöjen huolen. Alustatalouden arvonlisäverotukseen liittyvää sääntelyä on pyritty uudistamaan ja kehittämään vastaamaan paremmin nykytilaa ja nopeasti kehittyvää alustataloutta. Tutkielmassa keskitytään alustatalouteen laajana ilmiönä ja kokonaisuutena, mutta välillä tutkielmassa viitataan alustatalouden eri osiin; jakamis- ja keikkatalouteen.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkielman rajaus

Tämä pro gradu -tutkielma keskittyy alustatalouteen ja tarkastelee alustatalouden toimintaa arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkielmassa käsitellään arvonlisäverotuksen keskeisiä tulkintaongelmia alustataloudessa; arvonlisäverovelvollisuutta, arvonlisäverollista myyntiä, arvonlisäveroon liittyvää vähennysoikeutta sekä arvonlisäverokantoja. Tutkielmassa käsitellään myös alustataloudessa esiintyvää harmaata taloutta arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkielman tavoitteena on vastata seuraavaan tutkimuskysymykseen:

---

¹⁸ Euroopan komissio, 2022a

- Miten voimassa olevaa arvonlisäverotuksellista sääntelyä sovelletaan alustataloudessa?

Tutkimuskysymys voidaan jaotella seuraaviin alakysymyksiin:

- Miten arvonlisäverovelvollisuus ja sen myötä muut arvonlisäverotukseen kiinteästi kuuluvat seikat, kuten verokannat ja vähennysoikeus, määräytyvät alustataloudessa esiintyvissä liiketoimissa?
- Mitkä seikat alustataloudessa luovat riskitekijöitä harmaalle taloudelle ja mitä keinoja arvonlisäverotukseen liittyvän harmaan talouden hallinnalle on alustataloudessa?

Alustatalouden arvonlisäverotus on tutkimuksen aihealueena laaja ja ajankohtainen, mutta myös haastava. Aihealueesta on lähivuosina kirjoitettu yhä enemmän kirjallisuutta ja tieteellisiä artikkeleja. Oikeuskäytäntöä koskien puhtaasti alustatalouden arvonlisäverotusta on rajatusti. Tutkielman tavoitteena on vastata tutkimuskysymyksiin ja tarkastella alustataloutta arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Tutkielman tavoitteena on tuoda esille voimassa olevaa säädäntöä, joka ehkäisee alustatalouden harmaata taloutta sekä niitä alustatalouden haasteita arvonlisäverotuksen näkökulmasta, jotka lisäävät harmaata taloutta.

Tämän pro gradu -tutkielman rajaus on muodostettu koskemaan arvonlisäverotuksessa esille tulleita tulkintaongelmia. Pääpaino tulee olemaan arvonlisäverotuksen tietyissä teemoissa, kuten verollisessa myynnissä, arvonlisäverokannoissa ja arvonlisäverovelvollisuudessa. Rajaus on muodostettu yksinkertaistamaan moniulotteista aihetta. Pro gradu -tutkielman tarkoitus on selvittää, miten nykyinen arvonlisäverosääntely sopii alustataloudessa esiintyvään liiketoimintaan ja miten alustataloudessa toimiva liiketoiminta vaikuttaa harmaaseen talouteen arvonlisäverotuksen näkökulmasta.

Määttä (2015) on todennut elinkeinoverotuksesta tuttujen tulkintaongelmien (laajuus, jaksotus, kohdentaminen, arvostus) soveltuvan arvonlisäverotustakin koskevaksi. Laajuusongelmaan kuuluvaksi arvonlisäverolaissa esiin tulleiksi teemoiksi Määttä on esittänyt kuuluvan vähäistä toimintaa koskevat säännökset, eräät verovelvollisuutta koskevat seikat sekä verokantaa koskevat säädökset. Laajuusongelman kannalta Määttä on todennut erityiseksi kysymyksen siitä, onko kysymys verottomasta vai verollisesta myynnistä. Jaksotusongelmaan arvonlisäverotuksen näkökulmasta voidaan lukea ajallista kohdentamista koskevat säännöt. Arvostusongelmaan sisältyvät kysymykset veron perusteesta (AVL 7 luku). Kohdistamisongelma kohdistuu verosubjektiin eli verovelvolliseen.¹⁹ Määttän esittämien tulkintaongelmien pohjalta on lähdetty tässä tutkielmassa purkamaan arvonlisäverotuksen haasteita alustataloudessa: kuka on arvonlisäverovelvollinen, onko kyse arvonlisäverollisesta myynnistä, kenellä on arvonlisäveroon liittyvä vähennysoikeus sekä miten verokannat määräytyvät. Näiden tekijöiden lisäksi tutkielmassa käydään läpi alustataloudessa esiintyvää harmaata taloutta arvonlisäverotuksen näkökulmasta.

Tutkielman aihe on laaja, jonka takia arvonlisäverotukseen liittyviä näkökulmia on jouduttu jättämään tutkielman ulkopuolelle sekä tutkielman aihetta rajattu tutkielman selkeyden säilyttämiseksi. Tutkielman ulkopuolelle jää kansainvälinen näkökulma. Tämä tarkoittaa, että tutkielman ulkopuolelle jää myyntimaasääntöihin sekä verotuspaikkaan liittyvät kysymykset. Alustatalouden osalta tutkielma keskittyy käsittelemään alustoja, joilla toiminnan muoto käsittää tavaroiden ja palveluiden myynnin, sisällön jakamisen sekä vuokraustoiminnan. Ulkopuolelle on rajattu muun muassa joukkorahoittamista harjoittavat alustat.

1.3 Tutkimusmetodi ja tutkielman lähteet

Tutkielma on toteutettu käyttäen tutkimusmetodinä lainoppia eli oikeusdogmatiikkaa. Oikeusdogmatiikan tavoitteena on selvittää, mikä on voimassa olevaa oikeutta ja mikä

---

¹⁹ Määttä, 2015, s. 16–26

voimassa olevan oikeuden sisältö on. Oikeusdogmatiikan tehtävänä on myös oikeuden systematisointi, eli voimassa olevan oikeuden jäsentäminen.²⁰ Tutkimuksessa tulee esille myös veropoliittinen lähestymiskulma alustatalouden arvonlisäverotukseen. Veropoliitikassa pyritään nykyisen verojärjestelmän arviointiin ja sen kehittämiseen²¹.

Eri oikeuslähteitä ovat lait, lain esityöt, oikeuskäytäntö ja ennakkoratkaisut, oikeusperiaatteet sekä tapaoikeus²². Oikeuslähteistä selviää oikeudellisen ja ei-oikeudellisen välinen raja. Toisin sanoen oikeuslähteistä siis selviää, mikä on oikeutta ja mikä ei. Normatiivisen oikeuslähdeopin mukaan oikeuslähteet voidaan jaotella niiden velvoittavuuden mukaan. Jaottelun myötä muodostuu jako vahvasti velvoittaviin oikeuslähteisiin, heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin ja sallittuihin oikeuslähteisiin.²³ 2000-luvun oikeuslähdeopin mukaan vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat muun muassa perusoikeudet, laki ja EU-oikeus mukaan lukien EUT:n käytäntö. Heikosti velvoittavia oikeuslähteitä ovat esimerkiksi lainvalmistelutyöt, yleiset oikeusperiaatteet sekä tuomioistuinratkaisut. Sallittuja oikeuslähteitä ovat oikeustiede, oikeuspolitiikka, moraali sekä etiikka.²⁴

Tutkielmassa keskeisenä oikeuslähteenä on kansallisen lainsäädännön osalta arvonlisäverolaki ja EU-oikeuden osalta arvonlisäverodirektiivi, sillä tutkielma tarkastelee alustataloutta arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Muina lähteinä tutkielmassa käytetään lain esitöitä, oikeuskirjallisuutta, oikeuskäytäntöä ja sekä Verohallinnon antamia ohjeita. Alustatalouden arvonlisäverotukseen on Euroopan unionin toimesta esitetty direktiiviehdotus sen nykyaikaistamiseksi ja toimivuuden parantamiseksi. Lähteenä käytetään myös maaliskuussa hyväksyttyä Neuvoston direktiiviä (EU) 2025/516 direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverosääntöjen muuttamiseksi nykyaikaan sekä Neuvoston

---

²⁰ Husa ja muut, 2001, s. 13

²¹ Tikka, 1990, s. 2

²² Tolonen, 2003, s. 103–152

²³ Hirvonen, 2012, s. 151–154

²⁴ Karhu, 2020, s. 1023

täytäntöönpanoasetusta (EU) 2025/518 täytäntöönpanoasetuksen (EU) 282/2011 muuttamisesta tiettyjä arvonlisäverojärjestelmiä koskevien tietovaatimusten osalta.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielma koostuu seitsemästä pääluvusta. Ensimmäisessä pääluvussa on johdanto tutkielman aihealueeseen, tutkimuskysymysten, -metodin, tutkielman lähteiden ja rakenteen läpikäynti. Johdantokappaleen tavoitteena on esitellä lukijalle tutkielman aihealue, sen ajankohtaisuus sekä tarve tutkimukselle. Johdannossa avataan alustatalouden toimintaa, kokoluokkaa sekä arvonlisäverotuksen keskeisiä seikkoja.

Toinen pääluku käsittelee alustataloutta. Luvussa avataan alustatalouteen liittyvät keskeiset määritelmät. Kokonaiskuvan ymmärtämiseksi luvussa määritellään termit alustatalous sekä siihen liittyvät käsitteet kuten jakamis- ja keikkatalous sekä alustaoperaattori. Luvussa käsitellään alustatalouden toimintaa ja toimijoita. Luvussa käsitellään myös alustatalouden oikeudellista sääntelyä pintapuolisesti sekä tarkemmin sääntelyä arvonlisäverotuksen näkökulmasta.

Kolmannessa pääluvussa käsitellään alustatalouden näkökulmasta verotettavaa tuloa, veron perustetta sekä verokantoja. Alaluvuissa avataan tarkemmin liiketoiminnan muodossa toimimista ja sen tunnistamista alustataloudessa. Alaluvuissa avataan myös arvonlisäverotuksen kannalta keskeistä seikkaa: myyntiä vastiketta vastaan sekä laskutusta ja sen muotoja alustataloudessa. Pääluvun lopussa avataan tarkemmin vielä arvonlisäveron vähennysoikeutta ja arvonlisäverokantoja alustataloudessa.

Neljännessä pääluvussa käsitellään arvonlisäverovelvollisuuden määräytymistä alustataloudessa. Alaluvuissa käydään alustataloudessa syntyviä erilaisia tilanteita ja liiketapahtumaan osallistuvien osapuolten erilaisia rooleja läpi. Luvussa perehdytään siihen, miten arvonlisäverovelvollisuus määräytyy, kun alustaoperaattori toimii liiketapahtumassa välittäjänä, myyjänä tai komissionäärinä.

Viidennessä pääluvussa käsitellään esimerkinomaisesti alustataloudessa esiintyviä kahta toimialaa läpi. Pääluvun tarkoituksena on nitoa tutkielman aiemmat pääluvut yhteen konkreettisin esimerkein. Pääluvussa käsitellään majoitustoimintaa sekä henkilökuljetusalaa. Luvussa tarkastellaan näitä aloja verollisen myynnin ja verovelvollisuuden näkökulmasta sekä keskitytään tarkemmin ViDA-säädöskokonaisuuteen alustatalouden näkökulmasta.

Kuudes pääluku käsittelee alustataloudessa esiintyvää harmaata taloutta arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Luvussa määritellään termi harmaa talous ja esitetään harmaan talouden tunnusmerkkejä. Pääluvun alaluvuissa etsitään syitä sille, miksi alustataloudessa esiintyy harmaata taloutta, ja miten sitä voitaisiin ehkäistä.

Viimeisessä seitsemännessä pääluvussa on tutkielman johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset. Johtopäätöksissä käydään läpi saadut vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tutkielman lopussa on lähde- ja oikeustapausluettelo.

2 Alustataloudesta

2.1 Alustatalouden määritelmä

OECD:n (2019a) raportissa koskien digitaalisten alustojen roolia arvonlisäveron keräämisessä ei ole tarkemmin määritelty termiä ”digitaalinen alusta”, sillä raportin mukaan se on termi, joka kehittyy ja muuttuu muotoaan jatkuvasti²⁵. Verohallinnon uutisessa koskien yhtenäistä tiedonantovelvollisuutta termit alusta, alustaoperaattori ja alustatalous ovat kirjallisesti määritelty. Alusta määritellään uutisessa ohjelmistona, verkkosivustona tai mobiilisovelluksena, jonka avulla myyjä voi tehdä ostajan kanssa sopimuksen tavarasta tai palvelusta sekä myydä tavaran tai palvelun. Alustalla kaupan osapuolet voivat myös hoitaa myyntiin tai vuokraukseen liittyvät maksusuoritukset. Alustaoperaattori, eli alustan tarjoaja, määritellään tarkoittavan yritystä, joka tarjoaa myyjän tuotteita eli tavaroita tai palveluja alustalla. Alustaoperaattorina voi siis toimia esimerkiksi yritys, joka tarjoaa alustan, jossa asuntoa vuokraava henkilö voi vuokrata asuntoaan. Alustatalous määritellään liiketoiminnaksi, jossa sähköisen alustan kautta yksityishenkilöt tai yritykset voivat myydä tavaroita tai palveluita.²⁶

Alustatalous voidaan määritellä myös makrotalouden näkökulmasta: alustatalous on se osa taloutta, jota harjoitetaan alustojen avulla. Alustatalous on siis osa taloudellista toimintaa, johon alustat liittyvät kiinteästi. Alustatalous voidaan määritellä myös talouden muodonmuutoksena. Alustatalouden myötä kuluttajien vuorovaikutuksen keinot sekä tavoitteet muuttuvat. Alustoilla tapahtuvan vuorovaikutuksen myötä kaikkien alustoilla olevien osapuolten alustasta saama hyöty kasvaa. Näiden seikkojen myötä alustataloutta voidaan pitää talouden seuraavana kehitysvaiheena.²⁷

Alustatalouden osina voidaan pitää muun muassa jakamis- ja keikkataloutta. Jakamistalouden käsite siis liittyy alustatalouteen. Kaikki alustatalouden toiminta ei ole

---

²⁵ OECD, 2019a, s. 9

²⁶ Verohallinto / Edilex, 2022

²⁷ Koponen, 2019, s. 73–76

jakamistalouteen kuuluvaa toimintaa. Alustan kautta voidaan myydä ja välittää myös yritysten tuotteita sekä palveluja. Tällainen toiminta ei ole jakamistalouden alaista toimintaa. Jakamistalous on määritelty pitkälti sen kautta, että se käsittää toiminnan, jossa yksityishenkilöt jakavat toisilleen tuotteita ja palveluja.²⁸ Jakamistalous tarkoittaa siis tavaroiden ja palveluiden vertaisjakoa²⁹. Jakamistalouteen liittyy sähköinen markkinapaikka ja tavaroiden tai palveluiden vertaisjako voi käsittää niin myynnin, vuokraamisen, vaihtamisen, lainaamisen tai antamisen. Jakamistaloudessakin voidaan harjoittaa myös vastikkeellista eli maksua vastaan tapahtuvaa tavaroiden tai palveluiden siirtoa.³⁰ Jakamistaloudessa keskeisenä tavoitteena on kuvattu olevan vajaakäytössä olevien resurssien tehokkaampi hyödyntäminen, siirtymä omistajuudesta käyttöoikeuksiin sekä vertaistoiminta ja -tuotanto. Tämä voi siis tarkoittaa esimerkiksi väliaikaisesti tyhjillään olevan asunnon lyhytaikaista vuokraamista. Jakamistaloudessa usein painotetaan yksittäisten yksityishenkilöiden asemaa palveluiden ja tavaroiden tarjoajina ja tuottajina.³¹

Euroopan alueiden komitea on määritellyt jakamistalouden tärkeimmiksi tekijöiksi suhteet, maineen, sosiaalisen luottamuksen sekä muut ei-taloudelliset motiivit yhteisössä. Komitea on lausunut myös jakamistaloudella olevan merkittäviä liiketoiminnallisia, oikeudellisia sekä institutionaalisia vaikutuksia. Komitea on esityksessään sisällyttänyt jakamistalouteen saatavuustalouden, keikkatalouden, yhteistyötalouden sekä yhteistalouden. Kaikkia edellä mainittuja alustatalouden muotoja yhdistää voimassa olevien resurssien tehokas hyödyntäminen, ei niinkään uusien hyödykkeiden ostaminen tai tuottaminen. Komitean lausunnossa esitetään lausuma, jonka mukaan jakamistalous voi parantaa elämänlaatua, edistää kasvua etenkin paikallistaloudessa sekä vähentää ympäristövaikutuksia.³²

---

²⁸ Paukku, 2022, s. 169

²⁹ OECD, 2015, s. 45

³⁰ Määttä & Päläs, 2019, s. 4-9

³¹ Harmaala ja muut, 2017, s. 23

³² Euroopan unioni, 2016

Keikkatalous on määritelty Euroopan alueiden komitean lausunnossa viittaavan ”jakamistalouden aloitteisiin, jotka perustuvat digitaalisilla markkinapaikoilla kaupattavaan satunnaiseen työhön”³³. Keikkataloudessa työmarkkinat yleensä perustuvat tarjoajien tekemiin yksittäisiin työsuoritteisiin ilman varsinaista työsuhdetta. Keikkatalouden toiminta perustuu työmarkkinoihin, jotka toimivat ajasta ja paikasta riippumattomilla digitaalisilla alustoilla.³⁴ Keikkataloudessa toimiva henkilö ansaitsee palkkatöiden sijaan elantonsa keikkataloudessa tekemillään keikkatöillä. Keikkatalous tarjoaa joustavuutta sekä työn kysynnän että tarjonnan suhteen.³⁵ Suoraa ja yhtä ainoaa määritelmää ei keikkataloudellekaan löydy; se on osa alustataloutta ja jakamistaloutta ja niiden eri muotoja.

Euroopan unionin neuvosto on määritellyt alustatyön (synonyymi keikkatyölle alustataloudessa) verkkoalustan kautta tapahtuvaksi työnmuodoksi, jolla yksityishenkilöt tai yhteisöt ovat yhteydessä toisiin yksityishenkilöihin tai organisaatioihin vastiketta vastaan tapahtuvasta ongelmien ratkaisusta tai palvelujen tarjoamisesta. Koronapandemian aikana keikkatyön suosio kasvoi. Tähän syynä oli koronapandemian aikana tärkeiksi tulleet ateriatoimitukset. EU:n neuvosto linjaa keikkatyön tukevan työllisyyden kasvua ja vauhdittavan sitä. Kaikissa EU:n kuuluvissa maissa toimii työtä välittäviä alustoja, tällä hetkellä unionin alueella niitä on noin 500 kappaletta.³⁶

2.2 Alustatalouden toiminta ja toimijat

Euroopan komission tiedonannossa verkkoalustojen on kerrottu muuttaneen taloutta kahden viime vuosikymmenen aikana. Verkkoalustat tukevat merkittävästi talouskasvua unionin alueella. Verkkoalustat myös edistävät uusia yrityshankkeita.³⁷ Suosio alustatalouden - ja etenkin jakamis- ja keikkatalouden - takana on kuluttajien ja

---

³³ Euroopan unioni, 2016

³⁴ Kauhanen ja muut, 2015, s. 83

³⁵ Ailisto ja muut, 2016, s. 15

³⁶ Euroopan unionin neuvosto, 2024

³⁷ COM (2016) 288, s. 2

tarjoajien sosiaaliset sekä taloudelliset tekijät. Kuluttajat ovat yhä kiinnostuneempia kestävästä kehityksestä sekä alustatalouden helpoista sekä edullisimmista kulutusmahdollisuuksista. Tarjoajat taas hyödyntävät alustataloutta lisätienestejä alustatalouden joustavammasta työympäristöstä. Alustataloudessa kuluttajat ja tarjoajat pystyvät vaivattomasti vaihtamaan rooleja.³⁸

Alustat toimivat Koposen (2019) mukaan monella toimialalla samaan aikaan. Kuluttajien tarpeiden perusteella muovautuvat uudet toimialarajat. Alustataloudessa toimialat siirtyvät ja yhdistyvät toisiinsa. Autoja valmistavat yritykset kilpailevat kaikkia liikkumista mahdollistavia yrityksiä vastaan. Esimerkiksi henkilökuljetuspalveluja tarjoava Uber on nimittänyt kilpailijoikseen kyytiyritykset, jakeluyritykset, rekkayritykset sekä kaikki muutkin liikkumisen tavat henkilökohtaisista ajoneuvoista julkiseen liikenteeseen.³⁹ Alustoista voidaan erottaa tiettyjä päätyyppejä: markkinapaikat tuotteille ja palveluille, sosiaalisen kanssakäymisen alustat sekä työtä välittävät alustat⁴⁰.

Alustataloudessa toimiville alustoille on tyypillistä se, että ne toimivat sähköisessä ympäristössä. Alustoilla tarjottavat hyödykkeet ja palvelut kuitenkin luovutetaan perinteiseen tapaan, eli sähköisen ympäristön ulkopuolella⁴¹. Digitaalisesta taloudesta voidaan tunnistaa tiettyjä tunnusmerkkejä, jotka kaikki eivät välttämättä ole yhtä aikaa läsnä, mutta kuitenkin ovat suuri osa digitaalista taloutta. Näitä tunnusmerkkejä ovat muun muassa liikkuvuus aineettomien hyödykkeiden välillä, liikkuvuus käyttäjien ja liiketoimien osalta, dataan tukeutuminen, verkostovaikutukset sekä taipumus monopoliin tai oligopoliin tietyissä liiketoimintamalleissa. Nämä digitaalisen talouden ominaisuudet ovat näkyviä ja merkityksellisiä verotuksenkin näkökulmasta.⁴² Alustojen toiminta muun muassa perustuu sääntelyyn siitä, kenellä on käyttöoikeus sekä pääsy alustalle ja millä ehdoilla⁴³.

---

³⁸ OECD, 2021, s.18–19

³⁹ Koponen, 2019, s. 175–180

⁴⁰ Opetushallitus, n.d.

⁴¹ Pikkujämsä, 2018, s. 628

⁴² OECD, 2015, s. 64–65

⁴³ Koponen, 2019, s. 45

Alustojen liiketoimintamallissa yhtenä keskeisenä tekijänä on alustan oman toiminnan sekä muiden yhteisöjen toiminnan ulkoisvaikutukset ja niiden hyödyntäminen. Alustoilla on käytössä suuret määrät dataa, jonka avulla ne pystyvät erottautumaan kilpailijoistaan sekä valtaamaan markkinoita perinteisiä liiketoimintamalleja hyödyntäviä kilpailijoitaan tehokkaammin.⁴⁴ Alustataloudessa yritykset keräävät tietoa asiakkaista, käyttäjistä sekä toimittajista. Alustaoperaattorit käyttävät dataa sekä tuotteiden ja palveluiden parantamiseen että niiden tarjoamiseen eli markkinoinnin parantamiseen.⁴⁵ Digitaalisen talouden tärkein raaka-aine on data. Datan on kuvattu olevan raaka-ainevaranto, joka kulumisen sijasta vain kasvaa kasvamistaan.⁴⁶

Yksi alustojen ominaispiirteistä on monisuuntaiset markkinat. Monisuuntaisten markkinoiden ominaisuudet voidaan luokitella kolmeen eri luokkaan: monisuuntainen markkina palvelee kahta tai useampaa asiakastyyppeä, erityyppisten asiakkaiden yhteyksistä syntyy suoria ja epäsuoria verkostovaikutuksia sekä viimeisenä se, että markkinaa kontrolloi kolmas osapuoli, joka huolehtii yhteyksien ja transaktioiden välittämisestä markkinoilla olevien eri osapuolten välillä. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa (2016) on esitelty mobiilialustojen ympärille syntyneiden monisuuntaisten markkinoiden osapuolina mobiilialustan kehittäjä ja tarjoaja, toisena osapuolena esimerkin omaisesti sovelluskehittäjät ja kolmantena useat eri käyttäjätahot.⁴⁷ Osan alustaoperaattoreista toimintamalli perustuu siihen, että ne saavat tietyn prosentuaalisen osan alustalla toimivien käyttäjäryhmien välisistä liiketoimien hinnoista⁴⁸.

Alustataloudessa toimivat alustat painottavat toiminnassaan enemmän osapuolten välistä vuorovaikutusta, kuin perinteisillä markkinoilla toimivat liiketoiminnan harjoittajat. Alustaoperaattorin toiminta perustuu verkostovaikutuksia maksimoivan

---

⁴⁴ Koponen, 2019, s. 36

⁴⁵ OECD, 2015, s. 68

⁴⁶ Työ- ja elinkeinoministeriö, s. 12

⁴⁷ Ailisto ja muut, 2016, s. 13

⁴⁸ Björkroth ja muut, 2018, s. 315

liiketoiminnan tuottamiseen. Alustat toimivat alentamalla marginaalikustannuksia sekä tehostamalla resurssien käyttöä ja välittämistä.⁴⁹ Verkostovaikutuksilla tarkoitetaan sitä, että käyttäjien päätöksillä voi olla suora vaikutus alustan muiden käyttäjien saamaan hyötyyn. Verkostovaikutukset voidaan luokitella suoriin ja epäsuoriin verkostovaikutuksiin. Suorat verkostovaikutukset tarkoittavat tilannetta, jossa tietyn käyttäjän hyöty kasvaa, kun käyttäjän käyttämän alustan käyttäjien määrä kasvaa. Tällaisia tilanteita voidaan havaita esimerkiksi sosiaalisen median alustojen parissa. Epäsuorat tai ristikkäiset verkostovaikutukset taas syntyvät tilanteissa, kun käyttäjän hyöty kasvaa markkinaosapuolten lisääntyneestä käytöstä. Esimerkki kyseisestä tilanteesta voidaan löytää luottokorttimarkkinoilta; mitä useampi yritys hyväksyy käyttäjän kyseisen kortin maksutavan, sitä hyödyllisempi kyseinen kortti on käyttäjälleen.⁵⁰

Digitaalisilla markkinoilla ja alustataloudessa toimivia alustoja on montaa eri kokoa sekä tyyppiä, kaikkea startup yrityksistä alustataloutta hallitseviin multiyrityksiin⁵¹. Digitaalisilla markkinoilla toimivat alustat voidaan jaotella käyttötarkoituksen mukaan eri ryhmiin. Alustat voivat olla yleisiä hakukoneita, erikoistuneita hakukoneita tai vertailusivustoja, sijaintiin perustuvia yrityshakemistoja tai karttapalveluja, uutiskoneita, markkinapaikkoja, audiovisuaalisia tai musiikkialustoja sekä yhteisö- ja jakamistalouden alustoja.⁵²

Alustataloudessa usein esiintyy jo edellä määritellyt alusta, palveluntarjoaja sekä resurssien käyttäjä⁵³. Myös jakamistalouksia käsittelevät kirjat määrittelevät usein jakamistalouden osapuoliksi hyödykkeiden tarjoajat, niiden käyttäjät sekä välittäjät. Hyödykkeiden tarjoajia on kutsuttu termillä jakamistalouden harjoittaja.

---

⁴⁹ Koponen, 2019, s. 87–97

⁵⁰ OECD, 2015, s. 70–71, luottokorttiesimerkkiä ovat hyödyntäneet OECD:n tavoin myös muut järjestöt ja tieteellisten, alustataloutta koskevien artikkeleiden kirjoittajat

⁵¹ OECD, 2021, s. 19

⁵² COM (2016) 288, s. 2

⁵³ OECD, 2021, s. 21–23

Jakamistaloudessa toimivat alustat ovat puolestaan jakamistalouden välittäjiä.⁵⁴ Konkreettinen esimerkki tästä on esimerkiksi majoituspalveluja tarjoava Airbnb. Airbnb, eli alusta, on jakamistalouden välittäjä. Jakamistalouden harjoittaja on henkilö tai yritys, joka tarjoaa oman asuntonsa lyhytaikaiseen käyttöön käyttäjälle, joka vuokraa asunnon alustan kautta itselleen.

Keikkataloudessa toimivien työn tarjoajien on kuvailtu olevan useimmiten yksityishenkilöitä, jotka toteuttavat useita erillisiä sekä lyhytaikaisia liiketoimia. Työtä tarjoavien yksityishenkilöiden sitoutuminen saattaa jakautua useammalle alustalle samanaikaisesti. Nämä yksittäiset luonnolliset henkilöt ja heidän harjoittamansa transaktiot alustataloudessa yleensä koostuvat useista yksittäisistä toimista. Nämä yksittäiset alustatalouden toimijat käyttävät toimintaansa yksittäisiä, omassa omistuksessaan olevia tuotteita.⁵⁵

Euroopan talous ja sosiaalikomitea (ETSK) on lausunnossaan (2020/C 429/23) todennut verkkoalustojen vaikutuksien talouteen olevan myönteisiä niiden edistäessä työllisyyttä, innovointia, tarjoavan joustavuutta ja itsenäisyyttä työntekijöille. Alustat myös alentavat kynnystä osallistua työmarkkinoille. ETSK on lausunnossaan myös huomionnut alustatalouden termien määrittelyn vaikeaselkoisuuden sekä erimielisyyden, joka koskee etenkin alustojen määrittelyä työnantajina eikä tarjonnan ja kysynnän välittäjinä.⁵⁶

2.3 Alustatalouden oikeudellinen sääntely

Euroopan unionin tasoista sääntelyä on lisätty viime vuosikymmenen aikana koskien sähköistä kaupankäyntiä ja digitaalisia alustoja. Sääntelyllä pyritään turvaamaan digitaalisten markkinoiden kilpailukykyisyys, turvallisuus sekä oikeudenmukaisuus. EU:n alueella alustataloutta koskevan sääntelyn piiriin kuuluvat sähköisen kaupankäynnin direktiivi, BEPS-toimenpidepaketti, digitaalisen alustatalouden toimijoiden

---

⁵⁴ Määttä & Päläs, 2019, s. 11

⁵⁵ OECD, 2021, s. 22

⁵⁶ Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, 2020

tiedonantovelvollisuus, digimarkkina- ja digipalvelusäädökset sekä EU:n datasäädös. Säädökset turvaavat alustatalouden uusien toimijoiden pääsyn markkinoille, kuluttajansuojan, oikeudenmukaisen kilpailun sekä henkilötietojen suojan.

Sähköisen kaupankäynnin direktiivin (2000/31/EY) tavoitteena on ollut edistää sähköisen kaupankäynnin vapaata liikkuvuutta. Direktiivi tuli voimaan noin 24 vuotta sitten, jolloin kaupankäynnin sähköisyys erosi huomattavasti nykypäivän digitalisoituneesta maailmasta. Vuonna 2022 astui voimaan asetus digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 200/31/EY muuttamisesta. Tätä asetusta kutsutaan nimellä digipalvelusäädös. Digipalvelusäädöksen kautta on pyritty saavuttamaan turvallinen, ennustettava ja luotettava verkkoympäristö. Digipalvelusäädöksellä säännellään muun muassa alustataloudessa toimivia markkinapaikkoja. Vuodesta 2024 lähtien digipalvelusäädös on koskenut kaikkia verkkoalustoja.⁵⁷

Samassa säädöspaketissa säädettiin myös digimarkkinasäädöksestä, eli asetuksesta (EU) 2022/1925 kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla. Digimarkkinasäädöksen tavoitteena on turvata oikeudenmukaisuus ja kilpailullisuus digitaalialalla. Digimarkkinasäädös asettaa säädöksessä määritellyille portinvartijayrityksille tiettyjä velvoitteita ja kieltoja. Digimarkkinasäädöksen myötä pyritään edistämään innovointia ja kohtuullisempia hintoja kuluttajille. Digimarkkinasäädös koskettaa digipalvelusäädöksen tavoin alustataloudessa toimivia markkinapaikkoja.⁵⁸

Digitaalisten alustojen kasvun myötä voidaan puhua riskeistä ja uhista toimivallalle sekä oikeudenmukaiselle kilpailulle ja sääntelylle. Riskejä voivat aiheuttaa alustoilla esiintyvät lyhytaikaiset työsuhteet ja työntekijöiden oikeudet, yksityisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät seikat, sisältö sekä tämän tutkielman näkökulmasta oleellinen asia eli verotus.⁵⁹

---

⁵⁷ Euroopan komissio, 2025b

⁵⁸ Euroopan unionin neuvosto, 2025

⁵⁹ OECD, 2019b, s. 2–8

Hallituksen esityksessä (HE 225/2022) on ehdotettu säädettäväksi laki koskien digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuutta verotuksen alalla, sekä muutettavan verotusmenettelystä annettua lakia ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia. Lait ovat tulleet voimaan 2023. Lain säädösten mukaan alustaoperaattoreilla on velvollisuus ilmoittaa Verohallinnolle tietoja alustalla toimivien henkilöiden sekä yritysten saamista myynti- ja vuokratuloista. Muutoksilla on pyritty parantamaan jäsenvaltioiden veroviranomaisten digitaalisessa taloudessa tapahtuvista kaupoista.⁶⁰

Uusi tiedonantovelvollisuus korvasi aiemman alustatalouden tiedonantovelvollisuuden. Aiemman tiedonantovelvollisuuden sääntelyalaan kuului vain tietyt toimet, kuten välitetyt kuljetuspalvelut sekä kiinteistön vuokraustoimet. Uuden tiedonantovelvollisuuden toimialaan kuuluu alustan kautta vastiketta vastaan tapahtuva vuokraustoiminta, joka kohdistuu asuin- ja liikehuoneistoihin, parkkipaikkoihin, liikennevälineihin sekä muuhun kiinteän omaisuuden vuokraustoimintaan. Edellä mainittujen lisäksi sääntelyalaan kuuluu myös henkilökohtaisten tavarojen ja palvelujen myynti. Uuden tiedonantovelvollisuuden muutokset perustuvat EU:n hallinnollisen yhteistyön direktiivin muutokseen (DAC7). Uuden tiedonantovelvollisuuden myötä Suomeen raportoivan alustaoperaattorin on ilmoitettava tiedot olennaisista toimista, jotka on suoritettu alustalle rekisteröityjen myyjien toimesta. Olennaisten toimien kriteerit ovat liiketoimet vastiketta vastaan, saman alustaoperaattorin kautta tapahtuvien lukumäärän olleen alle 30 tavaramyyntiä ja vastikkeiden määrän on ollut yhteensä enintään 2 000 euroa. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät myös tilanteet, jossa alustaoperaattori myy alustallaan omia palveluitaan tai tavaroitaan.⁶¹

Verohallinnon ”Raportoivan alustaoperaattorin tiedonantovelvollisuus” -ohjeessa kerrotaan, että DAC7-direktiivin myötä jäsenvaltioille on asetettu velvollisuus toteuttaa

---

⁶⁰ HE 225/2022, s. 1

⁶¹ Väinölä, 2023

tarvittavat toimenpiteet, joiden myötä raportointivelvolliset alustaoperaattorit määrätään noudattamaan direktiivissä säädettyjä huolellisuus- ja raportointimenettelyjä. Alustaoperaattoreiden tiedonantovelvollisuudesta annetun lain mukaan alustaoperaattoreiden tulee tunnistaa myyjä ja myyjän asuinvaltio, kerätä tarvittavat tiedot olennaisista toimista, antaa vuosi-ilmoitus sähköisesti sekä kirjata ja säilyttää tiedot myyjistä ja olennaisista toimista. DAC7-direktiivi on asetettu voimaan lailla digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla.⁶²

Myös alustatalouden osaan, eli keikkatalouteen on tulossa ja tullut uutta EU-tasoista sääntelyä⁶³. Sääntely koskettaa alustatyöntekijöiden ammattiasemaa, algoritmien käyttöä työpaikalla sekä täytäntöönpanon valvontaa, läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä. Neuvoston ja parlamentin neuvottelijat pääsivät vuoden 2023 lopussa alustavaan yhteisymmärrykseen uudesta sääntelystä.⁶⁴

2.4 Alustatalouden arvonlisäverotuksellinen sääntely

Nykyinen arvonlisäverotuksellinen sääntely on pitkälti laadittu sovellettavaksi liiketoimintaan, joka tapahtuu perinteisillä markkinoilla. Alustataloudessa tapahtuvat monipuoliset vaihdannan muodot saattavat tuottaa haasteita nykyisen lainsäädännön näkökulmasta.⁶⁵ Arvonlisäverolaissa ei ole erikseen säännelty alustataloudessa suoritetuista myynneistä. Euroopan unioni on huomionnut kuluttajien käyttäytymisessä tapahtuneen muutoksen, myynnin, varojen ja kaupankäynnin siirtymisen yhä enemmän sähköisille alustoille ja tästä seuranneet ongelmat, aukkokohdat sekä puutteet vanhassa lainsäätelyssä. Tähän EU on puuttumassa ViDA-säädöskokonaisuuden myötä, jonka on kuvailtu olevan viime vuosikymmenten vallankumouksellisimpia lainsäädäntöpaketteja⁶⁶. Alustatalouden arvonlisäverotuksessa tärkeimpänä

---

⁶² Verohallinto, 2023a

⁶³ Ks. (EU) 2024/2831 työehtojen ja työolojen parantamisesta alustatyössä 23.10.2024 (nk. alustatyödirektiivi)

⁶⁴ Euroopan unionin neuvosto, 2024

⁶⁵ Paukku, 2022, s. 169

⁶⁶ Gallardo & Zubeldia, 2023, s. 167

säännöksenä voidaan kuitenkin pitää arvonlisäverodirektiiviä, sekä arvonlisäverodirektiiviin pohjautuvaa arvonlisäverolakia. Edellä mainituissa säädöksissä säädetään muun muassa siitä, milloin kyseessä on arvonlisäverotuksen alaan kuuluva myynti. Alustatalouden arvonlisäverotukseen kohdistuvaa sääntelyä ja muutoksia siihen on tuonut muun muassa EU:n toimesta neuvoston direktiivi (EU) 2017/2455, OSS-erityisjärjestelmä sekä kansallisella tasolla Verohallinnon syventävä ohje koskien tavaroiden etämyynnin verotusta.

One Stop Shop -järjestelmä on melko uusi arvonlisäveron erityisjärjestelmä, sillä erityisjärjestelmä laajentui vuonna 2021. Laajentumista ennen arvonlisäveron erityisjärjestelmää on kutsuttu Mini One Stop Shop (MOSS) -erityisjärjestelmäksi. Aiempi erityisjärjestelmä koski vain televiestintäpalvelujen, radio- ja televisiolähetyspalvelujen sekä sähköisten palvelujen suorittajiin. Erityisjärjestelmä kattaa kaikki kuluttajille EU:ssa myydyt palvelut sekä myös tavaroiden etämyynnin.⁶⁷ Erityisjärjestelmiä voi käyttää kansainvälisessä kuluttajakaupassa. Erityisjärjestelmän vaikutus koskee kaikkia sähköisen kaupan toimitusketjun jäseniä aina alustoista postialan toimijoihin saakka. Erityisjärjestelmän hyötyjä ovat muun muassa se, että kuluttajat tietävät ostamansa tuotteen arvonlisäverokannan ja arvonlisäveropetosten määrää saadaan muutosten myötä pienennettyä.⁶⁸

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 5. joulukuuta 2017 direktiivin (EU) 2017/2455, joka toi merkittäviä muutoksia sähköistä kaupankäyntiä koskevaan arvonlisäverolainsäädäntöön. Direktiivissä säädeltyä erityisjärjestelmää sovelletaan sekä EU:n sisäiseen että EU:n ulkopuolelta tuotujen tavaroiden etämyyntiin. Direktiivin voimaantulon myötä on otettu käyttöön myös erityissäännökset koskien verovelvollisia, jotka mahdollistavat toisten verovelvollisten myynnin tarjoaman sähköisen markkinapaikan tai alustan kautta.⁶⁹

---

⁶⁷ Verohallinto, 2023d

⁶⁸ Euroopan komissio, 2024b

⁶⁹ Hyttinen ja muut, 2019, s. 30–31

Neuvoston direktiivi (EU) 2019/1995 annettiin 21. marraskuuta 2019. Direktiivi käsittelee tavaroiden myyntiä kuluttajille sähköisten rajapintojen kautta, kuten alustojen tai muiden markkinapaikkojen kautta. Direktiivi keskittyy EU:n ulkopuolisilta alueilta tai myyjiltä ostettuihin hyödykkeisiin. Direktiivissä säännellään siitä, kuinka alusta on verovelvollinen enintään 150 euron arvoisten tavaroiden myynnistä, jos se mahdollistaa EU:n ulkopuolelta tulevien tällaisten pakettien myynnin EU-alueelle.

Kansallisen tulkinnan apuna toimivat Verohallinnon syventävät ohjeet. Verohallinnon ”Tavaroiden etämyynnin arvonlisäverotusta” -ohjeessa kerrotaan tavaroiden myynnistä sähköisen rajapinnan kautta ja siellä syntyvästä verovelvollisuudesta. Ohjeessa kerrotaan, että sähköistä rajapintaa (esim. markkinapaikkaa) ylläpitävän elinkeinonharjoittajan arvonlisäverovelvollisuudesta on säädetty AVL 19 b §:ssä. Pykälässä säädetään siitä, mitä edellytyksiä on sille, että alustaa ylläpitävän elinkeinonharjoittajan liiketapahtumat katsotaan myynniksi ostajalle. Tämä tarkoittaisi Verohallinnon syventävän ohjeen mukaan kahta tavaroiden myyntiä: myynti tavaroiden varsinaiselta myyjältä sähköisen rajapinnan ylläpitäjälle sekä tavaroiden myyntiä markkinapaikan ylläpitäjältä tavaroiden ostajalle.⁷⁰

Yhtenä haasteena arvonlisäverotuksessa on erotella alustatalouden palveluiden luonne. Osa Euroopan unionin jäsenmaista on pitänyt sääntelyssään joitain alustatalouden tuotteita sähköisesti suoritettavina palveluina, jotkin muut taas niitä on pidetty välityspalveluina.⁷¹ Alustataloudessa saattaa olla vaikeaa määrittää se, voidaanko palvelua pitää sähköisesti suoritettavana palveluna. Tällä hetkellä ihmisen osallistumisen aste määrittelee sen, voidaanko palvelua pitää sähköisesti suoritettavana. Vaikka alustalla tarjotaan palveluja sekä tuotteita nykyaikaista tekniikkaa käyttäen, se ei suoraan tee niistä sähköisesti suoritettavia palveluja.⁷² AVL 69 j §:n 2 momentin mukaan palvelua

---

⁷⁰ Verohallinto, 2021a

⁷¹ COM (2022) 701, s. 7

⁷² Euroopan komissio, 2022c, s. 70

ei pidetä sähköisenä palveluna pelkästään sillä perusteella, että palvelun myyjä ja ostaja ovat yhteydessä toisiinsa sähköpostin avulla.

Vuoden 2022 lopussa Euroopan komissio antoi ehdotuksen EU:n arvonlisäverojärjestelmän uudistamisesta. Uusi ehdotuspaketti sisältää säädöksiä koskien henkilökuljetuspalveluja sekä lyhytaikaista majoittamista koskevia tarjoajia. Digipaketin yhtenä tavoitteena on selkeyttää alustataloudessa sitä, kuka on arvonlisäverovelvollinen myyjä, säädöskokonaisuudessa käytetään termiä ”oletettu suorittaja”, kun käsitellään henkilökuljetusalan sekä majoitustoiminnan mahdollistavia alustoja. Alustatalouden arvonlisäverotusta ja arvonlisäverovelvollisuutta käsittelee ViDA-paketin toinen osio. Ehdotuspaketin odotetaan keräävän vuosittain jopa 18 miljardia euroa lisää arvonlisäverotuloja. Majoitustoiminnan ja henkilökuljetusalaa koskevat säädökset yhdenmukaistavat ja tasapuolistavat kilpailua alustataloudessa ja perinteisillä markkinoilla toimivien kilpailijoiden kesken. Majoitustoimintaa ja henkilökuljetusalaa koskevia uusia säädöksiä käsitellään tarkemmin luvuissa 5.1 ja 5.2. Sädöskokonaisuuden ensimmäinen osio sisältää uudistuksia koskien arvonlisäverojen keräämistä ja sen digitaalista raportointia sekä alv-rekisteröintiä. Digitaalisen raportointi perustuu sähköiseen laskutukseen, jonka odotetaan edesauttavan alv-petosten torjunnassa. Uuden järjestelmän myötä otetaan käyttöön reaaliaikainen, digitaalinen raportointi EU-rajat ylittävään kaupankäyntiin. Tämä tapahtuu verkkolaskutuksen avulla. Tämän on laskettu vähentävän arvonlisäveropetoksia yhteensä jopa 11 miljardia euroa vuodessa. Uudistuksen myötä käytössä olevat kansalliset järjestelmät yhtenevät EU:n alueella.⁷³

ViDA-paketin kolmas osio käsittelee arvonlisäverorekisteröitymistä ja arvonlisäveron erityisjärjestelmiä (OSS). ViDA-paketin alkuperäisessä ehdotuksessa esitettiin muutoksia ja jatkotoimenpiteitä erityisjärjestelmälle ”Import One Stop Shop” -osan muodossa, joka koskee tuontijärjestelmää. Alkuperäisen ehdotuksen myötä IOSS-järjestelmä olisi ollut

---

⁷³ Euroopan komissio, 2024a

pakollinen EU:n ulkopuolelta tulleille B-to-C myynneille.⁷⁴ Maaliskuussa vuonna 2025 hyväksytyssä ViDA-kokonaisuudessa IOSS-järjestelmän pakollisuus kuitenkin poistettiin. Hyväksytyssä säädöskokonaisuudessa säädetään muun muassa käännetyn verovelvollisuuden soveltamisesta tietyissä tilanteissa sekä OSS-järjestelmän laajentamisesta.⁷⁵

ViDA-säädöskokonaisuuden tavoitteena on parantaa ja tasapuolistaa kilpailua markkinoilla perinteisten ja alustataloudessa toimivien yritysten välillä⁷⁶. Kolmiosainen säädöskokonaisuus tulee voimaan asteittain. Kuten aiemmin jo mainittiin, säädöskokonaisuus esitettiin joulukuussa vuonna 2022. Vuoden 2024 toukokuuhun mennessä säädöskokonaisuuteen oli tehty parannuksia asiantuntijalausuntoja huomioiden ja kesäkuussa sen hyväksyi Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto Ecofin.⁷⁷ Euroopan unionin neuvosto hyväksyi ViDA-paketin 11. maaliskuuta 2025 sen jälkeen, kun parlamenttia oli kuultu uudelleen⁷⁸.

Edellä on käyty alustatalouden arvonlisäverotusta läpi yleisellä tasolla. Alustatalouden monimuotoisten toimijoiden ja liiketapahtumien välillä on kuitenkin eroja siinä, miten niitä verotetaan. Näitä eroja ja sääntelyä käydään tarkemmin luvussa neljä. Suomessa oikeuskäytäntöä koskien arvonlisäverotusta alustataloudessa ei ole vielä muodostunut. Euroopan unionin tuomioistuimessa (EUT) on aihetta käsitelty, kun kyse on ollut esimerkiksi verovelvollisuudesta tai veron perusteesta. EUT:n julkaisemia päätöksiä käsitellään tutkielman edetessä. EUT:n tuomiot eivät suoraan käsittele arvonlisäverotusta alustataloudessa (pl. OnlyFans-tuomio⁷⁹), mutta ne käsittelevät sitä, missä ”oikeudellisessa kategoriassa” alusta toimii.

---

⁷⁴ Euroopan komissio, 2024a

⁷⁵ Neuvoston direktiivi 2025/516

⁷⁶ SWD (2022) 394, s. 1

⁷⁷ IBFD, 2025

⁷⁸ Euroopan komissio, 2025a

⁷⁹ C-695/20 Fenix International Ltd.

3 Arvonlisäverotuksen alainen toiminta alustataloudessa

3.1 Liiketoiminnan muodossa toimiminen alustataloudessa

Arvonlisäverotuksen sääntely perustuu ajatukselle, että yritystoiminnan muodolla ei ole väliä. Arvonlisäverovelvollisuuden alaista toimintaa voidaan siis harjoittaa sekä toiminimenä, osakeyhtiönä, osuuskuntana tai yhdistyksenä, säätiönä ja yhtymänä. Arvonlisäverovelvollisuus edellyttää liiketoiminnan harjoittamista itsenäisesti. Arvonlisäverovelvollisuus voi täytyä myös satunnaisen tai sivutoimisesti harjoitetun liiketoiminnan myötä.⁸⁰ Arvonlisäverovelvollisuuden aiheuttaa liiketoiminnan kynnyksen ylittäminen. Alustataloudessa esiintyvä luonnollisten henkilöiden harjoittama toiminta jää usein yleisesti euromääräisesti arvioituna matalalle tasolle⁸¹. Arvonlisäverolain 3 §:n 1 momentin mukaan myyjä ei ole verovelvollinen, ellei myyjän ilmoituksessa erikseen mainita hänen olevan, jos liiketoiminta on enintään 20 000 euroa tilikauden aikana. HE 88/1993 vp mukaan liikevaihdon perusteella tällainen raja tulee asettaa, jotta sen avulla verotuksen ulkopuolelle jää harrastusmainen, satunnainen ja pienimuotoinen toiminta hallinnollisista syistä.

Hallituksen esityksessä (HE 50/2024 vp) hallitus esitti muutoksia pienten yritysten arvonlisäverotukseen. Vuoden 2025 alusta alarajahuojennus poistui. Hallituksen esityksen mukaan suomalaisyrityksille on mahdollisuus hyödyntää sen EU:n jäsenmaan arvonlisäverovapautusta, mihin yritys myy tuotteitaan tai palveluitaan. Arvonlisäverottomuutta tarkasteltaessa otetaan huomioon elinkeinonharjoittajan liikevaihto aiempaa pidemmältä aikaväliltä, mukaan lukien kuluvan ja edeltävän vuoden liikevaihdot. Arvonlisäverovelvollisuus alkaa, kun alaraja ylitetään. Vähäisen toiminnan verottomuus laajentui koskemaan ulkomaisia elinkeinonharjoittajia, joiden liiketoiminnan kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, mutta joilla ei ole kiinteää

---

⁸⁰ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 11–17

⁸¹ Nieminen & Nykänen, 2018, s. 2

toimipaikkaa Suomessa. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa verotusjärjestelmää sekä pienentää hallinnollista taakkaa ja edistää kansainvälisen kaupan kehitystä.⁸²

3.1.1 Liiketoiminnan muodossa toimimisen tunnusmerkit alustataloudessa

Arvonlisäveron ja arvonlisäverovelvollisuuden näkökulmasta keskeisenä seikkana on muodostaa käsitys ja rajanveto siihen, onko alustataloudessa harjoitettu toiminta liiketoimintaa. Arvonlisäverotukseen liittyy käsite laajasta veropohjasta. Laajan veropohjan myötä kaikki liiketoiminnan muodossa tapahtuva sekä palvelujen että tavaroiden myynti kuuluu arvonlisäverotuksen piiriin.⁸³ Arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan arvonlisäveroä suoritetään liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarain tai palvelun myynnistä. Liiketoiminnan määritelmä on määritelty arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa seuraavalla tavalla:

Liiketoimintana pidetään kaikkea tuottajan, kauppiain tai palvelujen suorittajan harjoittamaa toimintaa, mukaan lukien kaivostoiminta, maataloustoiminta ja vapaa ammattitoiminta tai vastaava. Liiketoimintana pidetään erityisesti aineellisen tai aineettoman omaisuuden hyödyntämistä jatkuvaluonteissa tulonsaantitarkoituksessa.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle arvonlisäverolaiksi (HE 88/1993 vp) liiketoiminnan on kuvattu olevan “ansiotarkoituksessa tapahtuvaa, jatkuvaa, ulospäin suuntautuvaa ja itsenäistä toimintaa; johon sisältyy tavanomainen yrittäjäriski”.

Komission tiedonannossa (COM 2016 356 final) koskien yhteistyötaloutta koskevaa eurooppalaista toimintasuunnitelmaa esitetään tekijöitä, jotka saattavat viitata siihen, että alustatalouden palveluntarjoajaa pidetään elinkeinonharjoittajana. Nämä tekijät ovat palvelujen tarjontatiheys, voitontavoittelumotiivi sekä liikevaihdon määrä.

---

⁸² HE 50/2024, s. 10–15

⁸³ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 112

Tiedonannossa lausutaan, että palvelujen tiheällä tarjonnalla voidaan ilmeisemmin pitää tarjoajaa elinkeinonharjoittajana. Voitontavoittelumotiivi on yksi tekijä, joka saattaa viitata siihen, että tarjoajaa voitaisiin pitää elinkeinonharjoittajana ja mitä suurempi liikevaihto palveluntarjoajalla on, sitä todennäköisimmin häntä pidetään elinkeinonharjoittajana.⁸⁴

Alustataloudessa kysymyksiä herättää se tosiseikka, että alustat eivät välttämättä saa suoraan rahallista vastiketta heidän toiminnastaan. Lamensch & Traversa (2019) ovat artikkelissaan tuoneet esille Pfeifferin esittämän ajatuksen siitä, kuinka alustojen, jotka tarjoavat ilmaisia palveluita, toiminta voitaisiin lukea liiketoiminnan muodossa toimivaksi, sillä datan kerääminen käyttäjiltä on välttämätöntä alustan toimivuuden ja kannattavuuden kannalta. Samassa artikkelissa on esitetty näkökulma siitä, kuinka liiketoiminnan muodossa toimivuutta kritisoidaan, sillä kuluttajille toimitetun palvelun ja datan keräämisen välillä ei ole riittävää yhteyttä. Kunkin käyttäjältä kerätyn datan määrää on myös rahallisesti vaikea arvioida, jolloin veron perustetta on vaikea määritellä. Verotettavan tapahtuman aikajanaa on myös haastava määritellä.⁸⁵

3.1.2 Itsenäinen ammatinharjoittaja alustataloudessa

Arvonlisäverolain 1 §:n 4 momentin mukaan “myynnin ei katsota tapahtuvan liiketoiminnan muodossa, jos siitä saatu vastike on ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa”. Ennakkoperintälaissa säädetään siitä, onko kyse työsuhteesta ja palkan saannista vai työsuorituksesta ja työkorvauksen saamisesta. Jos työsuorituksesta saadaan palkkaa, kyse ei ole liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta suorituksesta, eli kyseinen toiminta ei palkansaajan osalta ole arvonlisäverotuksen piiriin kuuluvaa toimintaa. Ennakkoperintälain 13 §:ssä määritellään palkka tarkemmin. Palkalla tarkoitetaan pykälän mukaan muun muassa “kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- ja virkasuhteessa”. Arvonlisäverodirektiivin 10 artiklassa

---

⁸⁴ COM 2016 356 final, s. 10

⁸⁵ Traversa & Lamensch, 2019, s. 2–3

säädetään siitä, kuinka palkkatyössä olevalle henkilölle ei muodostu arvonlisäverovelvollisuutta.

Alustataloudessa yksityishenkilön ja yrityksen välinen raja on yhä vaikeampi vetää alustatalouden suosion ja siitä seuranneen osapuolten lukumäärän kasvun myötä. Alustatalouden työoikeudellisiin seikkoihin liittyvässä kotimaisessa oikeuskäytännössä tähän on pureuduttu muun muassa tapauksissa, jotka ovat liittyneet teknologiayritys Woltiin, joka välittää ruokatilauksia omalla alustallaan lähettien kautta. Asian monimutkaisuudesta kertoo se, että vuonna 2021 Etelä-Suomen aluehallintovirasto oli tullut tulokseen, jossa Wolt-kuljettajien katsottiin olevan työsuhteessa Wolt Entreprises Oy:hyn. Wolt valitti AVI:n päätöksestä. Hämeenlinnan hallinto-oikeus päätöksessään arvioi Woltin ja lähettien välisiä sopimuksia neljän työsuhteisiin liittyvän tunnusmerkin kautta. Hallinto-oikeuden mukaan työtä ei tehdä sellaisessa olosuhteissa ja sellaisiin ehdoin, että lähettien olisi katsottava työskentelevän yhtiön johdon ja valvonnan alaisina. Tämä on ensimmäinen kerta, kun Suomen oikeusasteet tarkastelevat tällaista lähettimallia.⁸⁶

Sinkkonen (2024) on tuonut referee-artikkelissaan esille myös tapauksen vuodelta 2021, jossa Verohallintoon kuuluva veronsaajien oikeudenvälontayksikkö teki valituksen Helsingin hallinto-oikeudelle siitä, tulisiko Woltin ruokalähetien maksaa arvonlisäveroa toiminnastaan. Hallinto-oikeus ratkaisi asian (H2203/2021) niin, että ruokalähetit ovat toimineet yrittäjinä. Arvonlisäverovelvollisuuden määrittämisen kannalta hallinto-oikeus piti ratkaisevana lähetin ja Woltin välistä suhdetta, eli sitä, onko lähetti itsenäinen toimija. Hallinto-oikeuden mukaan alustayrityksen lähetti suoritti Woltille jakelupalvelua osapuolten sopimaa vastiketta vastaan jatkuvaluonteisesti, joten kyseessä oli liiketoiminta.⁸⁷

---

⁸⁶ Mäntylä, 2024

⁸⁷ Sinkkonen, 2024, s. 163

Samalla toimintaperiaatteella tapahtuvaa alustavälitteistä palvelua tarjoaa myös saksalainen alustayhtiö Foodora, joka Woltin tapaan mahdollistaa lähettien ja asiakkaiden yhdistämisen alustansa kautta. Vakuutusoikeuden mukaan alustayhtiön työllistämät ruokalähetit eivät tehneet työtään työsopimuslaisissa tarkoitettussa työsuhteessa.⁸⁸ Lähetillä oli oikeus vaihtaa toimeksiannon suorittajaa tai käyttää alihankkijaa. Lähetti ei ollut velvollinen henkilökohtaisesti osallistumaan ruoan kuljetustyöhön, eikä hänen katsottu olleen sitoutunut henkilökohtaisesti tekemään työtä. Lähetti ei ollut tehnyt kaupparekisteri-ilmoitusta yritystoiminnan aloittamisesta eikä hänellä ollut yel-vakuutusta. Päätoimisesti hän tekee muuta työtä, ruokalähetinä hän toimi omasta näkökulmastaan vain harrastuksena. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta katsoi tapauksessa, että sovelluksen käyttäminen on edellytys sille, että lähetti voi tehdä ruokalähetin työtä. Vakuutusoikeus perusteli ratkaisuaan siten, että lähetti ei ole ollut sopimuksen mukaan velvollinen henkilökohtaisesti osallistumaan ruoan kuljetustyöhön.⁸⁹ Alustataloudessa toimivien henkilöiden roolia suhteessa alustayrityksiin on käsitelty myös muissa EU:n jäsenvaltioissa. Tuomiot ovat koskeneet alustataloudessa henkilöitä, jotka tarjoavat sekä henkilökuljetuspalveluja tarjoavia että ruokalähettiläpalveluja. Ratkaisut ovat poikenneet toisistaan.

3.2 Myynti vastiketta vastaan, veron peruste ja laskutus alustataloudessa

Verollista myyntiä käsitellään arvonlisäverolain kolmannessa luvussa. Luvussa määritellään myös tavara ja palvelu sekä niiden myynti. Tavara on määritelty AVL 17 §:n 1 momentissa tarkoittavan aineellista esinettä ja palvelulla tarkoitetaan pykälän mukaan kaikkea muuta, mitä voidaan liiketoiminnan muodossa myydä. Tavarana ja palveluna myynti on määritelty AVL 18 §:ssä. Tavarana myynnistä on kyse, kun tavarana omistusoikeus vastikkeellisesti luovutetaan. Palveluna myynnistä on kyse, kun palvelu suoritetaan tai muutoin luovutetaan vastiketta vastaan. Palveluja ovat esimerkiksi

---

⁸⁸ Yle, 2024b / VakO 2205:2022

⁸⁹ VakO 2205:2022

tavaran vuokraus tai muunlainen tavaraan kohdistuva suoritus.⁹⁰ Alustataloudessa tyypillinen liiketoimi on sellainen, jossa yksityishenkilö alustaa hyödyntäen luovuttaa toiselle yksityishenkilölle tuotteen tai suorittaa loppukuluttajalle myydyin palvelun⁹¹. Myyntitoimessa ostajana on siis alustataloudessa useimmiten luonnollinen henkilö. Tämä alustatalouden arvonlisäverotuksessa vaikuttaa myyntimaasäännösten soveltamisessa⁹². Alustatalouden arvonlisäverotusta käsiteltäessä loppukäyttäjän aseman määrittely ei Euroopan komission mukaan ole kuitenkaan tällä hetkellä esiintynyt ongelmallisena⁹³.

Alustataloudessa tavaran ja palvelun välille saattaa olla entistä vaikeampaa tehdä eroa. Tavarana ja palveluna eroa sähköisissä olosuhteissa on käsitelty korkeimmassa hallinto-oikeudessa esimerkiksi tapauksessa 2007:65, jossa sähköinen sanomalehti katsottiin palveluksi, eikä tilatuksi sanomalehdeksi. Ratkaisua on perusteltu AVL 68 a §:n 3 momentin mukaan, jonka perusteella ”sähköisillä palveluilla tarkoitetaan sähköisesti suoritettavia palveluja, kuten kuvien, kirjoitusten ja tietojen luovuttamista sekä tietokantojen antamista käyttöön”.⁹⁴ Arvonlisäverotuksessa noudatetaan pääsääntöä ”jos liiketoiminnan muodossa myytävä hyödyke ei ole tavara, se on palvelu”⁹⁵. Alustataloudessa esiintyy palveluita, jotka voivat olla sekä alustalla tarjoavan päätuotteen myyntiä (esim. ravintolaruoan kuljetus) että päätuotteen välityspalvelu (esim. henkilökuljetus)⁹⁶.

Veron peruste AVL 73 §:n mukaan on vastike ilman veron osuutta ellei 73 c §:ssä toisin säädetä. Arvonlisäverotuksessa veron peruste ei voi olla suurempi, kuin tavaran tai palvelun myyjän liiketoimesta saadun vastikkeen osuus⁹⁷. Alustataloudessa verotettavan

---

⁹⁰ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 113

⁹¹ Nieminen & Nykänen, 2018, s. 3

⁹² Ks. esim. Verohallinto, 2025: Arvonlisäverovelvollisen opas

⁹³ Euroopan komissio, 2022c, s. 60

⁹⁴ KHO:2007:65

⁹⁵ Verohallinto, 2025

⁹⁶ Myllymäki, 2024

⁹⁷ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 307

tulon laskeminen saattaa aiheuttaa haasteita, jos verovelvolliselle muodostuu useasta yksittäisestä liiketoimesta tuloa⁹⁸.

Arvonlisäverotuksessa ja verovelvollisuuden suuntautumista tulkittaessa keskeisessä asemassa on laskutus. Lasku toimii vähennysoikeuden tositteellisena selvityksenä ja siitä voidaan tulkita, miten myyjä käsittelee arvonlisäverotuksen toiminnassaan.⁹⁹ Arvonlisäverodirektiivissä laskun käsittelyä, laatimista ja sisältöä on säädetty artikloissa 217–240. Arvonlisäverolaissa luvussa 22 on säädetty laskutuksesta. AVL 209 b §:ssä säädetään siitä, missä tilanteissa myyjän on annettava lasku tapahtuneista myynneistä. AVL 209 e §:ssä säädetään 209 §:ssä tarkoitettujen laskujen sisältävistä tiedoista.

Luvussa 4.2 käsitellään välityskauppatilannetta alustataloudessa. Tällaisessa tilanteessa myyntilaskun voi laatia myyjä tai myyjän ulkoistama palveluntarjoaja. Alustataloudessa tavaran toimittaja tai palvelun suorittaja voi siis itse laatia myyntilaskun asiakkaalle tai liikesuoritukseen osallistuva välittäjä voi laatia tarvittavan myyntilaskun. Jos välittäjä laatii laskun, laskulle merkitään myyjäksi tavaran toimittajan tai palvelun suorittajan tiedot. Loppukuluttajalle tulee käydä selväksi se, että hänen ostamansa tuote tai palvelu on ostettu tavaran tai palvelun suorittajalta välittäjän sijaan.¹⁰⁰

KHO 2019:1 päätöksestä käy ilmi laskutusmerkintöjen suuri merkitys, kun arvioidaan sitä, kenen nimissä myynti tapahtuu. Päätöksessä KHO antoi painoarvoa sille, miten ammatinharjoittajien palkkiot veloitettiin asiakkailta. Tapauksessa KHO 2019:1 ratkaistavana kysymyksenä oli se, katsotaanko lääkärikeskuksen myyvän ammatinharjoittajien suorittamat palvelut omissa nimissään. Tapauksessa lääkärikeskuksessa työskenteli ammatinharjoittajina toimivia lääkäreitä. Lääkärikeskus veloitti ammatinharjoittajina toimivien lääkäreiden sijaan asiakkailta heidän suorittamansa palvelut. Laskuissa oli eritelty erikseen ammatinharjoittajina toimivien

---

⁹⁸ Nieminen & Nykänen, 2018, s. 10

⁹⁹ Verohallinto, 2023b

¹⁰⁰ Verohallinto, 2024

lääkäreiden palkkion osuus (“A Oy:n muiden puolesta laskuttamat myynnit”) ja yhtiön internet-sivuilla oli erikseen mainittu, että lääkärikeskuksen lääkärit toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina ja päättävät näin ollen palvelujensa hinnat, jotka lääkärikeskus veloittaa asiakkailta. Tapauksessa keskeistä oli, että lääkärikeskuksen katsottiin veloittavan ammatinharjoittajalääkäreiden palkkiot heidän puolestaan ja heidän nimissään. Kyse ei siis ollut lääkärikeskuksen myynneistä. Lääkärikeskus veloittaa asiakkailta omat palvelunsa omana myyntinään, joka laskuilta erikseen selviää.¹⁰¹ KHO antoi tapauksessa merkitystä etenkin siis sille, miten myynnit on eritelty laskumerkinnöissä ja keneltä loppuasiakas tulkitse ostavansa palvelun¹⁰².

Myyjän suorittaman myynnin tulee tapahtua vastiketta vastaan, jotta se on arvonlisäverotuksen alaista myyntiä. AVL 73 §:n 1 momentissa määritellään vastikkeen tarkoittavan “myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen perustuvaa hintaa, joka sisältää kaikki hinnanlisät”. Vastikkeen ja suoritettun palvelun tai saadun hyödykkeen välillä tulee olla välitön yhteys. Vastike voi olla muutakin kuin rahaa. Vastikkeen arvon tulee kuitenkin pystyä määrittelemään rahassa.¹⁰³ Sosiaalisen median palveluja tarjoavalla alustalla yksityishenkilöiden julkaisemat sisällöt, kuten kuvat ja lyhyet videot, eivät kuulu arvonlisäverotuksen alaiseen toimintaan, sillä yksityishenkilöt eivät saa vastiketta julkaisuistaan¹⁰⁴.

Alustataloudessa myyjän saama vastike voi olla monessa eri muodossa, sillä alustataloudessa esiintyviä alustoja ja niiden muotoja on lukuisia. Yksinkertaisimmissa esimerkeissä myyjä saa myynti- tai vuokratuloja. Alustan ylläpitäjä voi saada palveluntarjoajilta vastiketta alustan käytöstä. Nämä vastikkeet koostuvat yleensä liittymis- tai vuosimaksuista tai alustan perimästä prosenttiosuudesta palveluntarjoajan myynneistä. Vastike alustataloudessa alustan ylläpitäjille voi olla myös käyttäjädataan

---

¹⁰¹ KHO 2019:1, tapausta käsitelty myös muun muassa Verohallinnon syventävässä ohjeessa koskien komissiokaupan ja välitystoiminnan arvonlisäverotusta

¹⁰² Lamppu & Ruohola, 2023, s. 764

¹⁰³ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 117

¹⁰⁴ Myllymäki, 2024

kohdistuvia tietoja, joita on vaikeampi mitata rahassa.¹⁰⁵ Kuluttajat maksavat alustojen toiminnastaan saamastaan hyödystä myös omalla yksityisyydellään, jota ei voi rahalla mitata¹⁰⁶.

3.3 Arvonlisäverokannat sekä vähennysoikeus alustataloudessa

Alustatalouden arvonlisäverotusta käsiteltäessä kysymyksiä herättää myös arvonlisäverollisissa liiketoimissa arvonlisäverokannat sekä arvonlisäveron vähennysoikeus. Arvonlisäverokannat sekä arvonlisäveron vähennysoikeus ovat keskeisiä käsitteitä arvonlisäverotuksessa.

3.3.1 Arvonlisäverokannat alustataloudessa

Arvonlisäverolain luvussa 8 säännellään verokannoista. AVL 84 §:n mukaan suoritettava vero on 25,5 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 tai 85 a §:ssä toisin säädetä. AVL 85 §:n mukaan vero on 14 prosenttia veron perusteesta muun muassa seuraavista hyödykkeistä tai palveluista; ruokatavarat, ravintola- ja ateriapalvelut sekä majoitustilan käyttöoikeuden luovuttaminen. AVL 85 a §:ssä säädetään 10 prosentin verokannasta, jota sovelletaan muun muassa fyysisellä alustalla oleviin sanoma- ja aikakauslehtiin.

Arvonlisäverodirektiivin 93 artiklassa säädetään, että “verollisiin liiketoimiin sovellettavan sitä verokantaa, joka on voimassa verotettavan tapahtuman toteutuessa”. Arvonlisäverodirektiivin 98 artiklassa on jäsenvaltioille annettu oikeus soveltaa joko yhtä tai enintään kahta alennettua verokantaa tietyin edellytyksin¹⁰⁷. Suomessa vuoden 2024 syyskuussa arvonlisäverokanta koki muutoksia; yleinen arvonlisävero nousi 24 prosentista 25,5 prosenttiin¹⁰⁸. Alustataloudessa esiintyy useita eri tuoteryhmiä, joten

---

¹⁰⁵ Nieminen & Nykänen, 2018, s. 4

¹⁰⁶ Kajala, 2019, s. 8

¹⁰⁷ ks. Neuvoston direktiivi (EU) 2022/542 2006/112/EY ja (EU) 2020/285 muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta

¹⁰⁸ HE 61/2024 vp, s. 4

myös alustataloudessa sovelletaan useita eri arvonlisäverokantoja. Tästä esimerkkinä on muun muassa suoratoistopalvelut sekä sähköiset julkaisut.

Alustat laajentavat myös tarjontaansa, jolloin yhteen liiketoimenkokonaisuuteen saattaa sisältyä vain alustojen tarjoama välityspalvelu, tai niiden koko liiketoimenkokonaisuus aina välityspalvelujen tarjoamisesta lopputuotteen tai palvelun suorittamiseen. Nykyisten arvonlisäverosääntöjen ja oikeuskäytännön puitteissa arvonlisävero kohtelun määrittämisen edellytyksenä on pääasiallisen suorituksen ja liitännäissuorituksen yksilöinti. Alustojen kautta suoritettujen toimitusten luonteen yksilöinti on merkittävä kysymys. EU:n jäsenvaltioissa alustojen tarjoamat palvelut ja alustojen luonne on luokiteltu eri tavoin. Tämä voi johtaa arvonlisäverotulojen epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen. EUT:n tasoisia ratkaisuja ei tällaisiin tapauksiin vielä ole. Komissio on kuitenkin linjannut, että yllä mainittujen tilanteiden toteutuminen tulevaisuudessa on todennäköistä.¹⁰⁹

3.3.2 Arvonlisäveron vähennysoikeus alustataloudessa

Arvonlisäverovelvolliset ovat oikeutettuja arvonlisäveron vähennysoikeuteen. Vähennysoikeuden kautta piilevä vero saadaan nollattua. Arvonlisäveron vähennysoikeus edellyttää, että kohteena oleva tavara tai palvelu on ostettu arvonlisäverovelvollisena toiselta arvonlisäverovelvolliselta tai tuotu maahan itse arvonlisäverovelvollisena.¹¹⁰

Arvonlisäverolaissa luvussa 10 säädetään tarkemmin vähennettävistä veroista. AVL 102 §:ssä on säädetty yleisestä vähennysoikeudesta. AVL 102 §:n mukaan verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron, maahan tuomastaan tavarasta suoritettavan veron ja tekemästään yhteisöhankinnastaan suoritettavan veron. Vähennysoikeuden

---

¹⁰⁹ Euroopan komissio, 2022c, s. 71–72

¹¹⁰ Anttila ja muut, 2000/2025, luku 15

edellytyksenä on, että verovelvollisella on ostamastaan tavarasta tai palvelusta myyjän antama lain edellytykset täyttävä lasku tai muu luotettava tosite ¹¹¹ . Arvonlisäverodirektiivin 167 artiklan mukaan “vähennysoikeus syntyy, kun vähennyskelpoista veroa koskeva verosaatava syntyy”.

Vähennysoikeuden edellytykseksi Lamppu & Ruohola (2023) ovat luetelleet seuraavat tekijät: verollinen liiketoiminta, osto verovelvolliselta, osto verollisena sekä luotettavana tositteena oleva verollinen lasku. Verollinen liiketoiminta tarkoittaa toimintaa, josta muodostuu arvonlisäverovelvollisuus. Arvonlisäveron vähennysoikeus kohdistuu vain verollisiin ostoihin. Verollista toimintaa harjoittavan yrityksen tulee rekisteröityä verovelvolliseksi, jolloin yritys merkitään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Ostoon tulee koskea sellaista tapahtumaa, josta myyjä on velvollinen tilittämään veron. Ostajalla on oikeus vähentää vero, jonka myyjä on velvollinen suorittamaan.¹¹²

Alustatalouteen soveltuvat samat vähennysoikeuteen liittyvät pääsäännöt kuin perinteisillä markkinoilla toimiviin elinkeinonharjoittajiin. Alustataloudessa esiintyvää vähennysoikeutta koskien ei ole olemassa omaa sääntelyä. Keskeistä alustataloudessa olevassa toiminnassa vähennysoikeuden näkökulmasta on määritellä verovelvollinen, joka on oikeutettu tekemään toiminnastaan arvonlisäveroon liittyvän vähennyksen. Esimerkiksi alustan roolilla on merkitystä alustataloudessa esiintyvissä liiketoimissa. Jos alusta toimii vain välittäjänä, on se oikeutettu tekemään arvonlisäverovähennyksen vain sen omaan liiketoimintaan liittyviin hankintoihin, kuten esimerkiksi alustan ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Palveluntarjoajalla, eli alustatalouden harjoittajalla, vähennysoikeus on laajempi, jos palveluntarjoaja on liiketoimessa myyjän roolissa. Alustataloudessa vähennykset voivat liittyä esimerkiksi majoituspalveluja tarjoavalla vuokrauskuluihin tai henkilökuljetuspalveluja tarjoavalla tarjoajalla polttoainekuluihin.

---

¹¹¹ Verohallinto, 2023b

¹¹² Lamppu & Ruohola, 2023, s. 405–419

Jakamis- ja keikkatalouden harjoittajat käyttävät toimissaan usein myös omaa yksityistä omaisuuttaan. Tällä on merkitys siihen, että arvonlisäveroon liittyvä vähennysoikeus on rajattu liiketoiminnan tuotantopanoksiin. Yksityiseen kulutukseen käytetyistä tavaroista ei saa vähentää arvonlisäveroa. Tämä saattaa aiheuttaa paikallisille verohallinnoille ylimääräistä työtä liittyen verovalvontaan ja esimerkiksi siihen, ovatko yksittäiset toimijat tehneet vähennykset oikein perustein.¹¹³ Alustataloudessa arvonlisäverotuksen näkökulmasta vähennysoikeuden kannalta mietinnän aiheeksi voi tulla myös se, mistä ajankohdasta lähtien vähennysoikeutta voi verovelvolliseen soveltaa.

---

¹¹³ OECD, 2021, s. 30

4 Arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen alustataloudessa

4.1 Johdanto arvonlisäverovelvollisuuteen alustataloudessa

Arvonlisäverovelvollisuutta koskeva sääntelyä on arvonlisäverolain luvussa 2 ja arvonlisäverodirektiivin artiklassa 9. Kuten aiemmin on jo todettu, arvonlisäverovelvollisuuden käsite on keskeisessä asemassa. Arvonlisäverovelvollisuus määrittelee sen, kuka on velvollinen tilittämään myynnistä arvonlisäveron ja kenellä näin ollen on myös oikeus arvonlisäverovähennykseen toimintaa varten suoritetuista ostoista.¹¹⁴

Alustataloudessa toimii palveluntarjoajia, myyjiä ja alustayrityksiä. Osapuolet eroavat toisistaan monella eri tavalla. Palveluntarjoajia on alustoihin nähden lukuisasti ja he tyypillisimmin alustataloudessa ovat yksittäisiä henkilöitä, jotka tarjoavat palveluitaan tai myyvät hyödykkeitä. Nämä palveluntarjoajat saavat yleensä toiminnastaan satunnaisia ja pieniä tuloja. Alustayrityksiä suhteessa palveluntarjoajiin ja loppukäyttäjiin on lukumäärällisesti vähemmän. Alustat tyypillisesti ovat monikansallisia yhtiöitä.¹¹⁵

Euroopan unionin tuomioistuin ei ole antanut tuomiota verovelvollisen käsitteestä alustataloudessa. Arvonlisäverodirektiivin säännöksillä ei yksinkertaisesti ja selkeästi säännellä sitä, onko alustan tarjoaja verovelvollinen. Kuten on jo aiemmin mainittu, perinteistä taloutta edustavat ratkaisut eivät sovellu alustatalouden erityispiirteisiin.¹¹⁶ Alustataloudessa alustayrityksen verotus eroaa siellä toimivien palveluntarjoajien verotuksesta. Alustayrityksellä voi olla sopimus sekä alustan loppukäyttäjien että alustalla toimivien palveluntarjoajien kanssa. Alustayritys voi myös harjoittaa sellaista myyntiä, josta sen tulee maksaa arvonlisäveroa.¹¹⁷ Alustataloudessa esiintyvien

---

¹¹⁴ Lamppu & Ruohola, 2023, s. 9

¹¹⁵ Nieminen & Nykänen, 2018, s. 5

¹¹⁶ Rogoswka-Rajda & Tratkiewics, 2023, s. 83

¹¹⁷ Määttä & Päläs, 2019, s. 195

liiketoimien osalta verovelvollisen tunnistaminen saattaa aiheuttaa haasteita. Arvonlisäverotuksen näkökulmasta on kuitenkin tärkeää eritellä liiketoimiin osallistuvien osapuolten roolit.¹¹⁸

Alustataloudessa arvonlisäverotuksen näkökulmasta esiintyy tilanteita, joissa alustayritys perii kuluttajalta maksun hyödykkeestä, jota se ei ole itse tuottanut eikä alustayritystä voida pitää kyseisen hyödykkeen palveluntarjoana. Tällaisissa tilanteissa arvonlisäverotuksen näkökulmasta tulee pohtia sitä, onko kyse maksun välittämistä, vai onko alustayritys välittäjä tuotteille vaiko niiden lopullinen myyjä. Alustojen käyttöehdoissa usein painotetaan sitä, että alustayritys ei toimi palveluiden tai hyödykkeiden tuottajana. Arvonlisäverotukseen liittyvät tekijät, kuten vähäisen liiketoiminnan rajan ylittyminen, kohdistuvat tällöin siis viralliseen palveluntuottajaan.¹¹⁹ Pauku (2022) on myös artikkelissaan korostanut alustataloudessa myyjän määrittelyn haastavuutta ja keskeisyyttä. Alustayritys voi olla alustatalouden liiketoimissa välittäjän, myyjän tai komissionäärin roolissa. Alustayrityksen rooli perustuu sen asemaan, kun loppukäyttäjälle luovutetaan palvelu tai hyödyke.¹²⁰

Verohallinnon ”Komissiokaupan ja välitystoiminnan arvonlisäverotus” -ohjeen mukaan arvonlisäverosääntöjen soveltamisen sekä tulkinnan kannalta tärkeä erotella se, mitä osapuolet ovat sopineet liiketoimen järjestämisestä. Syventävän ohjeen mukaan erityistä painoarvoa on sillä, kenen nimissä tavara tai palvelu myydään. Myös sillä, keneltä asiakas markkinoinnin ja muiden esitettyjen tietojen perusteella ajattelee ostavansa tuotteen tai palvelun, on tärkeä tekijä. Kun käsitellään arvonlisäveroa, tulee erikseen erotella toisistaan komissiokaupan ja välittäjäosapuoleen liittyvät tilanteet, sillä niiden käsittely eroaa toisistaan.¹²¹ AVL 19 §:ssä säännellään komissiokaupasta.

---

¹¹⁸ OECD, 2021, s. 29

¹¹⁹ Pikkujämsä, 2018, s. 629–634

¹²⁰ Pauku, 2022, s. 169–170

¹²¹ Verohallinto, 2024

4.2 Alustaoperaattorin rooli välittäjänä

Välityskaupan termiä ei ole määritelty arvonlisäverotukseen liittyvässä lainsäädännössä. Välityskaupan määritelmä on vakiintunut oikeuskäytännössä. Verohallinnon ”Komissiokaupan ja välitystoiminnan arvonlisäverotus” -ohjeessa esitetään EUT:n ratkaisusta C-235/00 *CSC Financial Services Ltd* ja C-453/05 *Volker Ludwig* tällaisiksi ratkaisuksi, joiden mukaan määritelmä on muodostunut. Tapauksista muodostunut määritelmä välityskaupalle käsittää palvelun, joka suoritetaan välitettävän sopimuksen yhdelle osapuolelle ja josta tämä osapuoli suorittaa vastikkeen erillisenä välitystoimintana. Välityskaupassa ei ole ratkaisujen perusteella välitöntä se, että välittäjä olisi yhteydessä kaikkiin kaupan osapuoliin ja sopisi esimerkiksi sopimusehdoista heidän kanssaan. Välityspalvelun tunnusmerkkejä, jotka välittäjän toiminnan on täytettävä, ovat muun muassa se, että asiakas mieltää ostavansa välitettävän tavaran tai palvelun suoraan tämän toimittajalta eikä välittäjältä, välitettävän tavaran toimittaja tai palvelun suorittaja määrittää hinnan, jolla tavara tai palvelu myydään asiakkaalle, välitettävän tavaran toimittaja tai palvelun suorittaja on asiakkaaseen nähden vastuussa tavaran toimittamisesta tai palvelun suorittamisesta sekä välitettävän tavaran toimittaja tai palvelun suorittaja vastaa asiakkaalle tuotteesta.¹²²

Suomessa sovelletaan välityspalkkioon arvonlisäverolain yleisiä säännöksiä. Välityspalvelun myynti arvonlisäverottomista tuotteista tai palveluista on arvonlisäverollista, ellei toisin ole säädetty. Arvonlisäverolain 42 §:ssä, 44 §:ssä sekä 59 §:n 2 kohdassa on säädetty verottomasta välityspalvelun myynnistä. Alustataloudessa esiintyvissä välityskaupassa alusta esiintyy siis usein välittäjän roolissa. Huomionarvoista on selvittää se, kenelle palveluntarjoaja myy hyödykkeen tai palvelun – alustalle vai loppukäyttäjälle ja onko tämä osapuoli elinkeinonharjoittaja vai kuluttaja. Välityskaupassa palveluntarjoaja maksaa arvonlisäveron tapahtuneesta myynnistä loppukäyttäjälle. Välittäjä maksaa arvonlisäveron palveluntarjoajalta, eli päämieheltä,

---

¹²² Verohallinto, 2024

saamastaan palkkiosta.¹²³ Hallituksen esityksessä 88/1993 lausutaan seuraavasti: ”Jos palvelu myydään päämiehen nimissä mutta asiamiehen toimesta, katsotaan päämiehen myyvän asiamiehelle välityspalvelua, jolloin päämies maksaa arvonlisäveroa vain välityspalkkiosta”.

Välityskaupan ostajan luonteesta riippuen sovellettavaksi Suomessa tulee AVL 65 § sekä AVL 69 I §. AVL 65 §:n mukaan ”elinkeinonharjoittajalle, joka toimii tässä ominaisuudessaan, luovutettu palvelu on myyty Suomessa, jos se luovutetaan ostajan täällä sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, ellei jäljempänä toisin säädetä. Jos tällaista palvelua ei luovuteta kiinteään toimipaikkaan, se on myyty Suomessa, jos ostajan liiketoiminnan kotipaikka on täällä.”. Tämä tarkoittaa sitä, että jos välityskauppa on myyty Suomessa elinkeinonharjoittajalle, maksetaan palvelusta arvonlisävero Suomeen¹²⁴. Jos taas välityspalvelun ostaja on kuluttaja, sovelletaan AVL 69 I §:ää, jonka mukaan ”muulle kuin elinkeinonharjoittajalle luovutettu välityspalvelu on myyty Suomessa, jos välitetty palvelu tai tavara on myyty täällä”. Tällöin myyntimaa siis määräytyy välitetyn palvelun myyntimaan mukaan¹²⁵. Välityspalvelun myyntimaan ollessa Suomi, tulee välittäjän suorittaa välityspalkkiostaan arvonlisävero Suomen yleisen verokannan mukaan¹²⁶.

Björkroth ja muut (2018) esittävät artikkelissaan, että alustat olisivat erotettavissa liiketoimissa esiintyvistä välittäjistä. Alustat ja välittäjät erottaa se, että alustat mahdollistavat liiketoimeen osallistuvien osapuolten välisen kommunikaation kuitenkin saamatta liiketoimen kohteena olevaa tuotetta tai palvelua missään liiketapahtuman vaiheessa itselleen. Alustaoperaattorit voivat kuitenkin toimia myös välittäjinä. Tällaiselle tilanteelle tyypillistä on se, että alustat toimivat samanaikaisesti useilla eri markkinoilla.¹²⁷

---

¹²³ Verohallinto, 2024

¹²⁴ Määttä & Päläs, 2019, s. 197

¹²⁵ Määttä & Päläs, 2019, s. 197

¹²⁶ Verohallinto, 2024

¹²⁷ Björkroth ja muut, 2018, s. 314–315

4.3 Alustaoperaattori myyjänä ja komissionäärinä

Muun muassa Sroka (2023) on väitöskirjassaan käsitellyt oletetun suorittajan mallia¹²⁸ arvonlisäverotuksen näkökulmasta EU:n lainsäätelyssä. Oletetun suorittajan malli tarkoittaa alustataloudessa sitä, että alustan katsotaan olevan täysin vastuussa arvonlisäveron suorittamisesta liiketapahtumissa, joissa se mahdollistaa liiketapahtuman syntymisen. Oletetun suorittajan mallissa alustan katsotaan siis olevan liiketapahtumassa toimittajan roolissa. Oletetun suorittajan malliin liittyvää sääntelyä on arvonlisäverodirektiivin 28 artiklassa, 14 a artiklassa sekä Neuvoston direktiivin 2025/516 28 a artiklassa, jota käsitellään tarkemmin luvussa 5.¹²⁹ Suomen lainsäädännössä arvonlisäverolain 17 §:ssä ja 18 §:ssä säädetään tavarain tai palvelun myynnistä sekä 19 §:ssä komissiokaupasta.

AVL 19 §:ssä säädetään komissiokaupasta. Pykälän momentit määrittelevät komissiokaupan seuraavasti:

Kun tavara tai palvelu myydään asiamiehen nimissä päämiehen lukuun, katsotaan asiamiehen myyneen tavarain tai palvelun ostajalle ja päämiehen myyneen sen asiamiehelle. Kun tavara tai palvelu ostetaan asiamiehen nimissä päämiehen lukuun, katsotaan asiamiehen myyneen tavarain tai palvelun päämiehelle ja myyjän myyneen sen asiamiehelle.

Arvonlisäverolain 19 §:n mukaisen komissiokaupan tunnusmerkkejä ovat Verohallinnon ”Komissiokaupan ja välitystoiminnan arvonlisäverotus” -ohjeen mukaan muun muassa se, että asiakas on saanut markkinoinnin kautta kuvan ostavansa tavarain tai palvelun asiamieheltä, tilaus- tai myyntivahvistus on kirjoitettu asiamiehen nimissä, mahdollisesta virheestä reklamoidaan asiamiehelle sekä se, että tavarain tai palvelun suorittaja ei yksin määrittele myynnin kohteen hintaa. Komissiokaupassa

---

¹²⁸ Engl. Deemed Supplier

¹²⁹ Sroka, 2023, s. 83-86

alustataloudessa tapahtuu jälleenmyynnin tapaisesti kaksi peräkkäistä myyntiä: tuotteen tai palvelun tuottajan myynti alustaoperaattorille ja alustaoperaattorin palvelun tai tuotteen myynti loppukuluttajalle.¹³⁰

Komissiokauppatilanteessa alustataloudessa sovelletaan tilannekohtaisesti AVL 19 b §:n sähköisen rajapinnan ylläpitäjää koskevaa erityissääntöä tai sitten edellä mainittua komissiokauppaa koskevaa yleistä sääntelyä. Tämä riippuu siitä, täyttyvätkö alustatalouden liiketoimessa sähköisen rajapinnan ylläpitäjän verovelvollisuuden edellytykset. Riippumatta siitä, kumpaa sääntelyä sovelletaan, katsotaan alustatalouden liiketoimessa tapahtuvan kaksi peräkkäistä myyntiä.¹³¹

AVL 19 b §:n mukaan elinkeinonharjoittajan - joka mahdollistaa alustaa ylläpitämällä toisen elinkeinonharjoittajan suorittaman tavaroiden myynnin – katsotaan myyneen tavarat ostajalle ja toisen elinkeinonharjoittajan myyneen ne kaupan mahdollistavalle elinkeinonharjoittajalle tietyin edellytyksen. Nämä edellytykset ovat, että kyseessä on maahantuotavien tavaroiden etämyynti ja tavarat sisältyvät todelliselta arvoltaan enintään 150 euron lähetyksiin tai ”Yhteisöön sijoittautumattoman elinkeinonharjoittajan muulle kuin elinkeinonharjoittajalle Suomessa tai muussa jäsenvaltiossa suorittama tavaroiden myynti”.

Täytäntöönpanoasetuksen 282/2011 9 a artiklassa tarkennetaan arvonlisäverodirektiivin 28 artiklaa ja sähköisesti suoritettuja palveluja sekä verovelvollisen toimimista omiin nimiin mutta palvelujen tarjoajan lukuun. Kun sähköisesti suoritettavat palvelut suoritetaan esimerkiksi alustan kautta suoritukseen osallistuvan verovelvollisen, on katsottava toimivan omissa nimissään mutta palveluntarjoajan lukuun, paitsi jos alustaoperaattori on nimenomaisesti ilmoittanut palveluntarjoajan palvelun varsinaiseksi suorittajaksi, ja kun tämä on huomioitu liiketoimeen osallistuvien osapuolten sopimusjärjestelyissä. 9 a artiklan mukaan alustaoperaattori on

---

¹³⁰ Verohallinto, 2024

¹³¹ Myllymäki, 2024

nimenomaisesti ilmoittanut palveluntarjoajan palvelun suorittajaksi, kun tietyt edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat se, että ”kunkin sähköisesti suoritettavien palvelujen suorittamiseen osallistuvan verovelvollisen antamassa tai saataville asettamassa laskussa on yksilöitävä tällaiset palvelut ja niiden suorittaja” ja ”asiakkaalle annetussa tai saataville asetetussa laskussa tai maksutositteessa on eriteltävä sähköisesti suoritettavat palvelut ja yksilöitävä niiden suorittaja”.

Neuvoston täytäntöönpanoasetuksessa 2025/518 täsmennetään edelleen direktiivin 2006/112/EY 28 a artiklaa, jotta oletetun suorittajan malli toimisi niin kuin sen on tarkoitus. Neuvoston täytäntöönpanoasetuksen 2025/518 myötä täytäntöönpanoasetukseen 282/2011 lisätään artiklaan 9 uudet kohdat, jotka käsittelevät termiä ”mahdollistaa” lyhytaikaisten vuokramajoituspalvelujen sekä henkilökuljetuspalvelujen osalta.

EUT:n ratkaisemassa asiassa C-695/20 *Fenix International* unionin tuomioistuin katsoi alustan olevan arvonlisäverovelvollinen loppuasiakkaille eli seuraajille tehdyistä myynneistä sekä itselleen pidättämistään provisioista. Asiassa yhtiö Fenix International Ltd ylläpitää alustaa, jonne sisällöntuottajat tuottavat maksullista sisältö seuraajilleen. Sisällöntuottajat määrittelevät itse tilausmaksun seuraajille, mutta yhtiö määrittää vähimmäistason tälle maksulle. Yhtiön toimesta muodostuu käyttöehdot sekä mahdollisuus maksutapahtumien suorittamiselle. Yhtiö maksaa seuraajien suorittamat maksut sisällöntuottajille ja pidättää maksuista oman provisionsa. Alustayhtiö perimä provisiomaksu on 20 prosenttia alustalla muodostuneesta ostosta. Alustayhtiö soveltaa summaan 20 prosentin¹³² arvonlisäverokantaa, joka mainitaan sen antamissa laskuissa. Kaikki maksut näkyvät kyseisen seuraajan tilioitteessa alustayhtiölle suoritettuina maksuina. Vero- ja tullihallinto katsoi, että alustayhtiön oli maksettava arvonlisävero seuraajalta saadusta koko summasta eikä ainoastaan tästä summasta palkkiona veloittamastaan 20 prosentin osuudesta.

---

¹³² Yhdistyneessä kuningaskunnassa käytössä oleva arvonlisäverokanta on 20 %, tapauksessa yhtiön perimä provisiomaksu sisällöntuottajille suoritetuista maksuista on myös 20 %.

Tapauksessa C-695/20 *Fenix International Ltd* yhtiö oli katsonut tarjoavansa alustaansa vain sisällöntuottajille, jolloin yhtiö olisi arvonlisäverovelvollinen vain saamastaan provisiosta. Tapauksessa sovellettiin arvonlisäverodirektiiviä ja artiklaa 28 sekä täytäntöönpanoasetusta 282/2011 ja artiklaa 9 a. Tuomion lopputuloksena yhtiön katsottiin myyvän alustaansa seuraajilleen, jolloin yhtiö tuomittiin olevan arvonlisäverovelvollinen myös alustalla olevien seuraajien suorittamista ostoista. Tapaus C-695/20 oli ensimmäinen tapaus EU:n tasolla, joka otti kantaa alustayhtiöiden arvonlisäverotukselliseen asemaan.

Paukun (2022) mukaan alustataloudessa alusta on itse harvoin suoranaisesti myyjän asemassa suhteessa loppukäyttäjään. Komissiokauppaa koskeva sääntely voi kuitenkin ulottua alustayritykseen tietyissä tilanteissa. Kuten yllä on todettu, komissiokaupan määritelmässä keskeisessä osassa on ajatus siitä, että hyödykkeet myydään asiamiehen nimissä, mutta päämiehen lukuun. Päämies tällaisessa tilanteessa olisi alustalla oleva hyödykkeiden tarjoaja. Paukun mukaan rajanveto komissiokaupan ja välitystoiminnan välillä on epäselvä EU-oikeudessa sekä kansallisella tasolla. Komissiokaupasta on kyse tilanteissa, jossa laskutustiedoissa ei näy hyödykkeen tuottajaa (eli alustatalouden palveluntarjoajaa) tai tuotteen tarjoaja ei ole asiakkaan tiedossa. Alustataloudessa Paukun mukaan nämä tiedot eivät kuitenkaan auta ratkaisemaan alustan verotusasemaa. Verotusasema voidaan joutua ratkaisemaan tulkinnanvaraisempien seikkojen avulla, kuten markkinoinnin avulla.¹³³

Jos alustan katsotaan toimineen päämiehenä, on alustalla kaikki arvonlisäveroon liittyvät velvoitteet ja oikeudet. Tämä pätee erityisesti silloin, kun alusta toimii omissa nimissään. Jos alustan katsotaan toimineen päämiehenä, sen katsotaan saaneen saman tarjonnan kohteen alustatalouden tarjoajalta ja toimittaneen sen edelleen loppuasiakkaalle.¹³⁴ Jos alustaoperaattori katsottaisiin myyjäksi, sen katsottaisiin ostaneen hyödykkeen tai

---

¹³³ Pauku, 2022, s. 177–179

¹³⁴ OECD, 2021, s. 29

palvelun palveluntarjoajalta arvonlisäverottomana, mutta myyneen sen samalla hinnalla verollisena loppukuluttajalle. Jos alustaoperaattori katsottaisiin myyjäksi, voisi arvonlisävero olla suurempi kuin alustataloustoimijan palkkio. Alustaoperaattorin kilpailuetu heikkenisi tilanteessa, jossa se lisäisi hyödykkeen hintaan arvonlisäveron, verrattuna tilanteeseen, jossa yksityishenkilöt ilman alustaa luovuttaisivat toisilleen tuotteita ja palveluja. Alustaoperaattoria voidaan harvoin lukea myyjäksi tyypillisissä alustatalouden liiketoimissa. Kun alustayritys voidaan lukea myyjäksi, se maksaa siis arvonlisäveron koko vastikkeesta.¹³⁵

Alustaoperaattori voi alustalla kuitenkin myydä myös omia tuotteitaan niin sanottuina oheistuotteina. Tällöin jakamisperiaatteen mukaisesti alustan myymän oman tuotteen sekä palveluntarjoajan myymän palvelun tai tuotteen verokohtelu käsitellään tuotekohtaisesti, ellei hyödykkeiden eriyttäminen ja erilainen arvonlisäverokohtelu johda keinotekoiseen lopputulokseen¹³⁶.

---

¹³⁵ Paukku, 2022, s. 169–179

¹³⁶ Verohallinto, 2025

5 Alustatalouden eri toimialat ja arvonlisäverotus

5.1 Majoitustoiminta alustataloudessa

Alustatalouden majoitustoiminnassa tunnetuin yritys on Airbnb. Alustataloudessa esiintyvä majoitustoiminta on pääsääntöisesti lyhytkestoista majoitustoimintaa. Siinä alustayritys tarjoaa alustan, jota kautta yksityishenkilöt tai yritykset pystyvät tarjoamaan oman asuntonsa lyhytaikaiselle vuokraukselle. Alustataloudessa esiintyvä majoitustoiminta saattaa kilpailla perinteisillä markkinoilla toimivien hotellien kanssa asiakkaista. Perinteisissä hotelleissa ja lyhytkestoista majoitusta tarjoavissa yhtiöissä on lukuisia eroja.

Airbnb on palvelu, jossa alustalla toimivat sekä palveluntarjoajat että palveluiden, eli majoitusten, kuluttajat. Molemmilla osapuolilla on alustalla vahvistetut profiilit, joilla osapuolten on tarvinnut syöttää muun muassa henkilötunnuksensa sekä pankkitietonsa. Airbnb alustana tarjoaa ympärivuorokautisen tukensa majoittujille ja vieraille. Alusta tarjoaa apua uudelleenvaraamiseen, hyvityksiin sekä vahingonkorvauksiin. Alusta tarjoaa uusille majoittajille myös tukea ja tarjoaa mahdollisuuden keskustella henkilökohtaisesti ”supermajoittajien” eli kokeneiden majoittajien kanssa. Airbnb kerää kolmen prosentin palvelumaksun majoittajalta varauksen välisummasta. Palvelumaksu peritään myös majoittujilta varauksen yhteydessä. Airbnb monilla alueilla myös kerää ja maksaa myynti- sekä matkailuverot majoittajien ja majoittujien puolesta.¹³⁷

Paukun (2020) mukaan on harkinnanvaraista, kilpaileeko Airbnb varsinaisten hotelliketjujen kanssa majoitustoiminnan alalla, mutta hän kuitenkin pitää Airbnb:tä ja perinteisiä hotelleja toisilleen vaihtoehtoisina, sillä molemmissa tarjotaan lyhytaikaista majoitusta asiakkaille¹³⁸. OECD:n (2021) artikkelissa on linjattu alustataloudessa

---

¹³⁷ Airbnb, 2024

¹³⁸ Paukku, 2020, s. 483

esiintyvän lyhytaikaisen majoitustoiminnan kilpailevan perinteisen hotellisektorin kanssa.¹³⁹

5.1.1 Majoitustoiminnan oikeudellinen sääntely

Alustataloudessa tilanteet, jossa ei ole kyse tavaran omistusoikeuden luovuttamisesta toiselle henkilölle, vaan vuokraamisesta arvioidaan arvonlisäverolain palvelun myyntiä koskevien säännösten mukaan¹⁴⁰. Arvonlisäverolain 27 §:n mukaan ”veroa ei suoriteta kiinteistön myynnistä eikä maanvuokraoikeuden, huoneenvuokraoikeuden, rasiteoikeuden tai muun niihin verrattavan kiinteistöön kohdistuvan oikeuden luovuttamisesta”. Arvonlisäverolain 29 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan arvonlisävero suoritetaan, jos vuokraustoiminta katsotaan hotelli- tai leirintäaluetoimintaan rinnastettavaksi.

ViDA-paketin hyväksynnän myötä majoitustoimintaan kohdistuu muutoksia alustataloudessa. Muutokset koskevat alustayhtiöitä, jotka tarjoavat alustansa kautta lyhytaikaista majoituspalvelua. Kuten aiemmin on todettu, uusien arvonlisäverosääntöjen myötä pyritään turvaamaan tehokas arvonlisäverotulojen kertymä sekä oikeudenmukaisen kilpailun varmistaminen alustayhtiöiden ja perinteisten hotelli- ja majoitustoiminnan tarjoajien välillä. Säädöskokonaisuudessa vahvistetaan alustojen roolia arvonlisäveron keräämisessä ja suorittamisessa. Neuvoston direktiivin 2025/515 artiklan 28 a myötä alustojen katsotaan vastaanottavan tietyin ehdoin majoituspalvelu myyjältä ja suorittaneen palvelun edelleen ostajalle. Tämä muutos tulee voimaan 1. heinäkuuta vuonna 2028 ja sääntely on jäsenmaille vapaavalintainen; jäsenmaat voivat jättää niiden alueella suoritettut lyhytaikaiset majoitustoiminnat artiklan soveltamisalan ulkopuolelle. Artiklaa 28 a sovelletaan silloin, kun verovelvollinen, joka mahdollistaa lyhytaikaisten vuokramajoituspalvelujen sähköisen rajapinnan kautta.

---

¹³⁹ OECD, 2021, s. 22

¹⁴⁰ Määttä & Päläs, 2019, s. 193

Lyhytaikaisen majoitustoiminnan rajaksi on säädetty keskeytyksetön majoitus enintään 30 yöksi.

Uudessa sääntelyssä epäselvää on vielä se, miten käsitellään sellaisia majoituspalveluja, jossa tarjotaan majoituksen ohella myös aamupalaa tai pysäköintipalveluja, sillä EU:n jäsenmailla on tällaisissa tilanteissa vielä erilaisia näkemyksiä. Uusi säädöskokonaisuus ei ota kantaa myöskään siihen, miten alustataloudessa arvonlisäverotuksen näkökulmasta käsitellään majoitustoimintaa, jossa asiakkaat eivät saa majoitukseen varauspäivänä.¹⁴¹

Suomen kannat ehdotukseen on määritelty eduskunnalle toimitetussa kirjeessä U 103/2022 vp. Valtioneuvosto on tukenut ehdotuksen tavoitetta nykyaikaistaa arvonlisäverojärjestelmää. Valtioneuvosto on kuitenkin tuonut esiin huolensa aikarajoista ja uudistuksesta seuraavista hallinnollisista taakasta. Suomessa pienten ja keskiuurten yritysten hallinnollisten kustannusten arvioidaan jäävän vähäisiksi.¹⁴²

Alustataloudessa esiintyvään majoitustoimintaan ja arvonlisäverotukseen ei ole tuomioistuin tason ratkaisuja tulkittavana. Airbnb:tä on käsitelty kuitenkin Euroopan unionin tuomioistuimessa asiassa C-390/18 *Air Bnb Ireland*. Tapauksessa Air Bnb Ireland tarjoaa käyttöön alustan, joka yhdistää tässä yhteydessä Ranskassa sekä ammattimaisia että satunnaisia majoittajia loppukäyttäjiin. Tapauksessa päädyttiin siihen, että tällaisia Airbnb:n kaltaisia alustoja, jotka tarjoavat majoituksen osapuolille alustan, mutta eivät itse hallinnoi vuokrauskohteita eivätkä toimi kiinteistönvälittäjinä, tulisi pitää tietoyhteiskunnan palveluina, joka kuuluu direktiivin 2000/31 soveltamisalaan. Ratkaisussa on linjattu, että kyseinen tapaus ei ole rinnastettavissa tapauksissa C-434/15 *Asociacion Profesional Elite Taxi* ja C-320/16 *Uber France* olleisiin välityspalvelun toimintatapoihin. Erottavana tekijänä tapausten välillä oli alustan määräysvallan suuruus. Kahdessa edellä mainitussa Uberin kaltaisessa tapauksessa määräysvaltaa käytettiin

---

¹⁴¹ Gallardo & Zubeldia, 2023, luvut 2.3–3

¹⁴² Valtioneuvoston kirjelmä U 103/2022 vp, s. 12

enemmän alustan toimesta. Tässä tapauksessa EUT katsoi, että alusta ei käyttänyt “ratkaisevaa vaikutusvaltaa niiden majoituspalvelujen tarjoamisen edellytyksiin, joihin sen välityspalvelu liittyy, ja näin on muun muassa siitä syystä, että Airbnb Ireland ei määritä suoraan eikä välillisesti pyydettyjen vuokrien suuruutta”. Air Bnb Irelandin toiminnan katsottiin siis olevan tietoyhteiskunnan palvelujen piiriin kuuluvaa toimintaa, mutta Elite Taxin ja Uber Francen tapauksissa käsiteltyjen toimien kuuluvan kuljetusalan palveluiden piiriin.¹⁴³

5.1.2 Liiketoiminnan muodossa toimiminen majoituslalla alustataloudessa

Milloin kyse on asunnon ”normaalista”, pääomaa kasvattavasta vuokraamisesta ja milloin kyse on liiketoiminnasta? Paukku (2020) esittää, että majoitustoiminnan ja normaalin vuokraustoiminnan välillä rajanvetoa voitaisiin tehdä toiminnan laajuuden ja ammattimaisuuden välillä. Toiminnan laajuutta ja ammattimaisuutta määriteltäisiin vuokrattavien kohteiden ja vuokraustapahtumien lukumäärän avulla. Samaan toimintaan kuuluvien kohteiden tulisi sijaita samalla alueella, jos toimintaa pidetään vähäisenä. Jos kohdetta käytetään itse vuokrausajankohtien välillä, puoltaisi tämä sitä, että toiminta ei ole arvonlisäverollista. Arvonlisäverotuksessa on todettu, että jatkuvuuskriteeri täyttyy kausiluonteisen majoitustoiminnan osalta. Vain yhtä vuokrauskohdetta on harvoin hyväksytty arvonlisäverotuksessa majoitustoiminnaksi.¹⁴⁴ Alustataloudessa tapahtuvaa majoitustoimintaa ja sen luonnetta arvioidaan samojen tunnusmerkkien mukaisesti, kuin muidenkin majoitustoiminnan tarjoamia palveluja¹⁴⁵.

Verohallinnon ”Majoitustoiminnan arvonlisäverotus” -ohjeen mukaisesti majoitustoiminta liiketoiminnan muodossa määräytyy samoilla periaatteilla kuin muillakin aloilla. Liiketoiminnan muodossa toimimisen arviointi tulee tehdä tapauskohtaisesti. Kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon vuokrausten tosiasiallinen määrä ja kesto, asiakaskunnan suuruus, toiminnasta kertyneiden tulojen määrä,

---

¹⁴³ C-390/18, Air Bnb Ireland, EU:C:2019:1112

¹⁴⁴ Paukku, 2020, s. 483–484

¹⁴⁵ Myllymäki, 2024

käytettyjen tilojen luonne sekä niiden soveltuminen myös yksityiskäyttöön.¹⁴⁶ Hallituksen esityksen 138/2004 mukaan ammattimaista toimintaa arvioitaessa yksi perustava seikka on se, että toiminnalla tavoitellaan tulosta. Myllymäen (2024) mukaan luonnollisen henkilön tarjoamaa majoitustilaa satunnaisesti ei voida lukea majoitustoiminnan alaan kuuluvaksi liiketoimeksi¹⁴⁷.

5.1.3 Myyjän ja arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen alustataloudessa majoitusosalalla

Verohallinnon ”Majoitustoiminnan arvonlisäverotus” -ohjeessa käsitellään tutkielman kannalta keskeisiä teemoja kuten myyjän määräytymistä majoitustoiminnassa sekä liiketoiminnan laajuudessa toimimista majoitusosalalla. Syventävässä ohjeessa myyjän määräytymisen käsittely aloitetaan sillä, että myyjän mahdollinen rooli on joko majoitustilojen omistaja tai haltija tai sitten myynti tapahtuu asiamiehen kautta. Asiamiehen kohdalla täytyy lisäksi selvittää se, kuten aiemmin tutkielmassa on jo todettu, että toimiiko asiamies välittäjänä vai osallistuuko hän omissa nimissään majoituspalvelun ostoon tai myyntiin, jolloin tilanteessa on kyse komissiokaupasta. Komissiokaupassa majoituspalvelutoiminnan kohdalla majoitustilan omistajan katsotaan myyvän majoituspalvelun asiamiehelle ja asiamies taas edes myy majoituspalvelun edelleen asiakkaalle eli majoittujalle. Asiamiehen myydessään palvelun omissa nimissään, suorittaa hän arvonlisäveron koko asiakkaan maksamasta vastikkeesta. Jos majoituspalvelun omistaja on toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen, suorittaa hän arvonlisäveron asiamieheltä saamastaan tilityksestä. Asiamies, joka on liiketoimessa ollut välittäjän roolissa, suorittaa arvonlisäveron saamastaan välityspalkkiosta.¹⁴⁸

Alustan kautta tapahtuvassa vuokrauksessa tulee selvittää onko kyse komissio- vai välitystoiminnasta sekä onko vuokrauskohteen omistaja arvonlisäverovelvollinen.

---

¹⁴⁶ Verohallinto, 2023c

¹⁴⁷ Myllymäki, 2024

¹⁴⁸ Verohallinto, 2023c

Tilisanomien artikkelissa koskien majoitustoiminnan arvonlisäverotusta kirjoittaja Pirkko Hautamäki esittää, että ulkomaiset yhtiöt, jotka tarjoavat majoituksen välityspalveluun niiden ylläpitämää alustaa, haluavat usein välttää komissiokaupan soveltamista. Tämä siksi, että alustapalveluja tarjoavalle yritykselle voi syntyä tästä arvonlisäverovelvoitteita toiseen valtioon. Alustayhtiöiden sopimukset ovat usein tyypiltään pitkiä ja vaikeaselkoisia, jolloin niistä on haastava selvittää, onko kyse välitys- vai komissiotoiminnasta.¹⁴⁹

Luonnollinen henkilö ei ole arvonlisäverovelvollinen omistamansa tai muutoin hallitsemansa kiinteistön (esimerkiksi omakotitalon tai kesämökin) vuokrauksesta, paitsi jos vuokraustoiminnassa ylittyy vähäisen toiminnan raja. Luonnollisen henkilön alustan kautta vuokraama irtain omaisuus (esimerkiksi auto tai vene) on usein myös yksityisomaisuutta. Muun kuin yksityistalouden käytössä oleva irtain omaisuus on arvonlisäverotuksen alaista (vrt. esimerkiksi henkilö, joka vuokraa useita henkilöautoja alustan kautta).¹⁵⁰

5.2 Henkilökuljetusala alustataloudessa

Henkilökuljetuspalveluiden tarjonta ja markkinat toimivat alustataloudessa niin, että alustayritys tarjoaa alustan, joka yhdistää kuskin ja asiakkaan. Esimerkkejä alustataloudessa toimivista henkilökuljetuspalveluista tarjoavista yrityksistä ovat muun muassa kansainvälisestikin suuressa suosiossa olevat Uber, Lyft, Bolt ja Grab. Kansainvälisellä ja kansallisella tasolla tietyt henkilökuljetuspalveluista tarjoavat alustat ovat vaihtelevasti suosiossa ja käytössä, mutta nykypäivänä melkein jokaisessa kehittyneessä valtiossa toimii jokin henkilökuljetuspalvelua tarjoava alusta.

Alustataloudessa toimii myös muita kuljetuspalveluja tarjoavia yrityksiä. Tässä tutkielmassa keskitytään kuitenkin Uberin kaltaisiin yrityksiin. Alustataloudessa voidaan

---

¹⁴⁹ Hautamäki, 2023

¹⁵⁰ Myllymäki, 2024

erotella kuljetuspalveluihin erikoistuneita yrityksiä, joidenka toimintamallit erotavat toisistaan. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi yksityiskuskit, palvelut, jossa tarjoaja päättää reitin ja matkustajien lukumäärän, lyhytaikainen autovuokraus, toimitusten kuljetuspalvelut sekä alustat, joiden kautta kuluttajat pystyvät varaamaan lento- tai bussilippuja.¹⁵¹

Henkilökuljetusala on majoitustoiminnan kanssa alustatalouden vetovoimaisimpia aloja. Se on pystynyt kilpailemaan perinteisten toimijoiden kanssa niin pitkään ja pitkälle, että viranomaiset ovat päätyneet sääntelemään sitä, jotta oikeudenmukainen kilpailu säilyisi perinteisten toimijoiden ja alustatalouden toimijoiden kanssa.

5.2.1 Henkilökuljetusalan oikeudellinen sääntely

Kansallisella tasolla arvonlisäverolain 85 a §:ssä säädetään henkilökuljetuksien verokannasta, joka on 14 prosenttia veron perusteesta. Suomessa kotimaan henkilökuljetukset vapautettiin väliaikaisesti arvonlisäverosta vuonna 2023. Alennettua verokantaa sovelletaan lainkohdan mukaan kaikkiin verollisiin henkilökuljetuspalveluihin, kuten esimerkiksi taksikuljetuksiin.¹⁵² Henkilökuljetusala säännellään myös muun muassa Traficomien myöntämän taksinkuljettajan ajoluvan myötä. ViDA-säädöskokonaisuus tuo muutoksia myös henkilökuljetusalaan alustataloudessa ja sen arvonlisäverotukseen. ViDA-säädöskokonaisuudessa matkustajaliikenne on luettu alaksi, joilla arvonlisävero kohtelun epätasa-arvoisuus on kaikkein ilmeisintä, sillä matkustajaliikenteen alustat kilpailevat suoraan yksityisten taksirytysten kanssa.

Uberin ja sen kautta toimivien kuskien oikeudellista asemaa on käsitelty niin EUT:n ratkaisussa kuin myös Euroopan maiden kansallisissa korkeimmissa oikeuksissa. Britanniassa korkein oikeus on tullut päätökseen, jossa Uberin kuskeja tulee kohdella työntekijöinä, eikä yksityisyrittäjinä. Tuomarien mukaan kuljettajat ovat olleet

---

¹⁵¹ Euroopan komissio, 2022c, s. 25

¹⁵² Määttä, 2022, s. 39

alisteisessa asemassa sekä riippuvaisia Uberista ja sen toiminnasta.¹⁵³ Muuta EUT:n tasoista oikeuskäytäntöä on Uberin kaltaisista toiminnoista sellaiset ratkaisut, joissa keskeisenä oikeuskysymyksenä on liiketoiminnan luonteen laatu.

Ratkaisussa EUT C-434/15 *Asociacion Profesional Elite Taxi* käsiteltiin Uberin kaltaisten yhtiöiden luonnetta. Tapauksessa selvitetään, onko yhtiön tarjoamia palveluja pidettävä kuljetuspalveluina, tietoyhteiskunnan palveluina vai näiden edellä mainittujen yhdistelmänä. Tapauksessa Uber Systems Spain SL tarjoaa älypuhelinsovelluksen, jossa omia kulkuneuvoja käyttävät ei-ammattimaiset kuljettavat vastiketta vastaan tarjoavat kaupungin sisällä kuljetuksia niitä haluaville henkilöille. Tapauksessa on tullut esille, kuinka Uber tarjoaa kuljettajille alustan, jotta he saavat yhteyden kuljetuksia haluaviin asiakkaisiin. Ratkaisun mukaan Uberilla alustana on ”ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten kuljettajien tarjoamien palveluiden edellytyksiin”. EUT on ratkaisussaan päätenyt siihen, että tapauksessa kuvailtu välityspalvelu kuuluu kuljetusalan palvelun määritelmän piiriin, eikä se näin ollen kuuluu tietoyhteiskunnan palvelun piiriin. Tapauksessa Uberia ei siis pidetty pelkästään välittäjänä ei-ammattimaisten kuljettajien ja kuljetuksia haluavien välillä.¹⁵⁴

Myös asiassa C-320/16 *Uber France* EUT on todennut Uberin olevan liikennepalveluja tarjoava yhtiö. Tapauksessa Uber France SAS:ää syytetään lainvastaisesti käyttöön otetusta järjestelmästä, jolla luodaan yhteys kuljettajien ja kuljetuksia haluavien henkilöiden välille. Alusta veloittaa kuljetuksen haluavalta henkilöltä matkan maksun, jonka jälkeen se maksaa siitä osan kuljettajalle ja laatii laskut. Tapauksessa on käsitelty sitä, onko Uber France SAS:n tarjoama palvelu luokitukseltaan tietoyhteiskunnan palvelu vai kuljetuspalvelu. Tapauksessa unionin tuomioistuin katsoi ensin, että kyseessä olisi ollut tietoyhteiskunnan palvelu. Tuomioistuin kuitenkin huomautti, että alusta tarjosi kuljettajille sovelluksen, jota ilman he eivät pystyisi tarjoamaan palveluitaan. Alusta myös määritteli matkan enimmäishinnan, keräämällä matkasta vastikkeen ja vasta sen

---

¹⁵³ Myllyoja, 2021

¹⁵⁴ C-434/15, Asociación Profesional Elite Taxi, EU:C:2017:981

jälkeen suorittamalla sen kuljettajalle. Kyseessä oli kuitenkin edellisen tapauksen mukaisesti välityspalvelu, joka on erottamaton osa kokonaispalvelua, jonka pääasiallinen tekijä on kuljetuspalvelu.¹⁵⁵

5.2.2 Liiketoiminnan muodossa toimiminen henkilökuljetusalalla alustataloudessa

Uberin internetsivuilla on uusille palveluntarjoajille, tässä tapauksissa kuskeille, paljon informaatiota siitä, miten he pystyvät aloittamaan toiminnan Uberin alaisina kuskeina. ”Uber on loistava tapa olla oma pomosi ja ansaita rahaa”, kerrotaan Uberin sivuilla perustiedoissa ensimmäisenä. Perustiedoissa kerrotaan ohjeet erikseen uudelle taksialan työstä kiinnostuneelle, kokeneelle taksiyrittäjälle sekä sellaiselle henkilölle, joka ei halua perustaa omaa yritystään, vaan ajaa ajot Uberissa toimivalle ”kuljettajakumppanille”. Uberin kautta operoivan kuljettajan tulee ensin hakea taksinkuljettajan ajolupaa, rekisteröidä yritys (Suomessa YTJ:n verkkosivuston kautta, hankkia y-tunnus ja ALV-numero), hankkia taksiliikennelupa, hankkia ajoneuvo sekä toimittaa asiakirjat, vero- ja pankkitiedot Uberille eli alustayritykselle. Henkilön, joka ei halua perustaa omaa yritystään työskennelläkseen Uberin alaisena kuskina, tulee hankkia taksinkuljettajan ajolupa ja ottaa yhteyttä kuljettajapartneriin, jonka kanssa tulee sopia työehdoista ja työsopimuksesta. Uberin sivustolla kerrotaan, että kuljettaja voi itse päättää yhtiömuodon.¹⁵⁶

Henkilökuljetusalalla liiketoiminnan muodossa toimiminen määritellään samalla tavalla, kuin myös muilla aloilla. Arvonlisäverotuksen näkökulmasta haasteita saattaa kuitenkin tuottaa se, saavatko kuljettajat ajoistaan vastineeksi palkkaa, eli ovatko he työsuhteessa kuljetuksia operoivaan alustaan. Usea EU:n jäsenvaltio on käsitellyt Uberin kaltaisten yhtiöiden kuljettajien oikeudellista asemaa suhteessa alustayhtiöön. Muun muassa amsterdamilainen tuomioistuin sekä Ranskan korkein oikeus ovat linjanneet kuskien täyttävän työntekijöiden tunnusmerkit.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ C-320/16, Uber France, EU:C:2018:221

¹⁵⁶ Uber, 2024a

¹⁵⁷ Parkkari, 2021

Uberin sivuilta käy ilmi, että yhtiö tarjoaa mahdollisuuden ajaa alustan kautta tilattavia ajoja ”kuljettajapartnerille”. Tällöin kuskin ei tarvitse rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi, sillä silloin kuski ei ole itsenäinen ammatinharjoittaja. Muissa tapauksissa kuskien tulee rekisteröityä arvonlisäverovelvollisiksi.¹⁵⁸

5.2.3 Myyjän ja arvonlisäverovelvollisuuden määräytyminen henkilökuljetusalalla alustataloudessa

Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisestä kerrotaan Uberin sivuilla seuraavanlaisesti. Arvonlisäverovelvolliseksi tulee rekisteröityä, jos ostaa palveluita ulkomailta (esim. Uberilta, jonka kotipaikka on Alankomaissa) tai tarjoaa palveluita toisiin EU-maihin rekisteröidyille yrityksille kuten Uberille. Kuskin tulee maksaa arvonlisävero, jonka on kerännyt kuljetuspalveluiden myynnistä. Uber tarjoaa kahta eri alustaa, jonka arvonlisäverokannat eroavat toisistaan, sillä toisen kautta tarjotaan kuljetuspalveluita ja toisen kautta toimituspalveluita. Uberin antamassa arvonlisäverotusta koskevassa informaatiopakettissa kerrotaan myös arvonlisäveron vähennysoikeudesta ja siitä, miten esimerkiksi autoa koskevista vähennyksistä tulee pitää ajopäiväkirjaa. Uberin sivustolla kerrotaan velvollisuudesta rekisteröityä Suomessa arvonlisäverovelvolliseksi, jos yrityksen tilikauden liikevaihto ylittää 20 000 euroa. Uber kertoo myös mahdollisuudesta hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi. Liikevaihto on Uberissa kuljettajien myymien palveluiden summa. Uberin alustan kautta muodostuu kuskeille ”Verokooste” niminen dokumentti. Dokumentissa on eritelty kuljettajan kokonaisansiot, palvelumaksut sekä arvonlisävero.¹⁵⁹

ViDA-säädöskokonaisuuden myötä henkilökuljetusalan sääntely kokee muutoksia. Alustat, jotka tarjoavat henkilökuljetuspalveluja, ovat velvoitettuja keräämään ja tilittämään arvonlisäveron, kun toiminta on arvonlisäverollista ja kun alkuperäinen

---

¹⁵⁸ Uber, 2024

¹⁵⁹ Uber, 2024b

suorittaja ei arvonlisäveroa tilitä. ViDA-säädöskokonaisuus muuttaa 28 a artiklaa. Muutoksen myötä artikla kuuluu seuraavasti:

28 a artikla

1. Sen estämättä, mitä 28 artiklassa säädetään, verovelvollisen, joka mahdollistaa lyhytaikaisten vuokramajoituspalvelujen, eli majoituksen keskeytyksettömän vuokrauksen samalle henkilölle enintään 30 yöksi, tai maanteitse tapahtuvien henkilökuljetuspalvelujen suorittamisen unionissa sähköisen rajapinnan, kuten markkinapaikan, alustan, portaalin tai vastaavien välineiden kautta, katsotaan itse vastaanottaneen ja suorittaneen kyseiset palvelut, paitsi jos kyseisten palvelujen tarjoaja on

- a) antanut suorituksen mahdollistavalle verovelvolliselle siinä jäsenvaltiossa annetun arvonlisäverotunnisteen, jossa suoritus tapahtuu, tai verovelvolliselle 362 tai 369 d artiklan mukaisesti annetun verotunnisteen; ja*
- b) ilmoittanut suorituksen mahdollistavalle verovelvolliselle, että hän perii kyseisestä suorituksesta mahdollisesti maksettavan arvonlisäveron.*

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovellettaessa unionissa suoritetuilla maanteitse tapahtuvilla henkilökuljetuspalveluilla tarkoitetaan kahden unionissa sijaitsevan paikan välillä suoritettavaa osuutta palvelusta.

3. Tämän artiklan 1 kohtaa ei sovelleta XII osaston 3 luvussa säädetyn erityisjärjestelmän mukaisesti tehtyihin suorituksiin.

4. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että 1 kohdassa tarkoitetun suorituksen mahdollistava verovelvollinen vahvistaa kyseisen kohdan a alakohdassa tarkoitetun arvonlisäverotunnisteen käyttäen kansallisen lainsäädännön mukaisesti vahvistettuja asianmukaisia keinoja.

5. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat jättää kyseisen kohdan soveltamisalan ulkopuolelle XII osaston 1 luvun 2 jaksossa säädetyn erityisjärjestelmän mukaisesti niiden alueella suoritettavat lyhytaikaiset vuokramajoituspalvelut tai maanteitse tapahtuvat henkilökuljetuspalvelut tai molemmat.

6. Jos jäsenvaltio on käyttänyt 5 kohdassa säädettyä mahdollisuutta, sen on ilmoitettava asiasta arvonlisäverokomitealle. Komissio julkaisee kattavan luettelon jäsenvaltioista, jotka ovat käyttäneet kyseistä mahdollisuutta.

7. Komissio toimittaa neuvostolle viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2033 kertomuksen, jossa arvioidaan tämän artiklan toimintaa ja myynnin mahdollistavia palveluja koskevien arvonlisäverosääntöjen soveltamista, mukaan lukien vaikutus sisämarkkinoiden toimintaan ja arvonlisäveron kantamisen tehokkuuteen. Komissio tekee tarvittaessa asianmukaisen lainsäädäntöehdotuksen.

Uuden sääntelyn myötä, Uberin kaltaiset yritykset katsotaan arvonlisäverovelvollisiksi ellei 28 a artiklan 1 momentin ehdot täyty. Tämän muutoksen myötä varmistetaan tasapuoliset markkinat alustataloudessa toimivien ja perinteisillä markkinoilla toimivien tarjoajien välillä. Alustaoperaattoreilla useissa tilanteissa on paremmat edellytykset kerätä ja tilittää arvonlisävero kuin palvelun alkuperäisellä tarjoajalla. Sääntely on EU:n jäsenmaille vapaavalintainen.

6 Alustatalouden harmaa talous ja arvonlisäverotus

6.1 Harmaan talouden määritelmä ja tunnusmerkit

Harmaalle taloudelle ei alustatalouden määritelmän tavalla löydetä yhtä yksiselitteistä kuvausta. OECD:n raportissa (2017) harmaa talous on määritelty taloudellisena toimintana, joka ilmoittamisvelvollisuudesta huolimatta jää ilmoittamatta veroviranomaisille, oli toiminta itsessään sitten laillista tai laitonta. Verohallinnolle tilittämätön arvonlisävero on siis harmaan talouden alaista toimintaa.¹⁶⁰ Harmaan talouden selvitysyksikköä koskevassa laissa (1207/2010) harmaa talous on määritelty tarkoittavan ”organisaation sellaista toimintaa, josta aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään verojen, lakisääteisten eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen taikka tullin perimien maksujen suorittamisen välttämiseksi tai perusteettoman palautuksen saamiseksi”. Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön mukaan harmaa talous on toimintaa, josta ”aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään verojen, lakisääteisten eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen taikka tullin perimien maksujen suorittamisen välttämiseksi tai perusteettoman palautuksen saamiseksi”. Harmaata taloutta on siis esimerkiksi arvonlisäveron kuukausi-ilmoituksen laiminlyöminen.¹⁶¹

Harmaa talous voidaan määritellä myös kansantalouden kautta ja fiskaalisen määritelmän mukaan. Kansantalouden mukaan määritellyllä harmaalla taloudella tarkoitetaan Ansamäen (2017) mukaan tuotannollista toimintaa, joka ei ole mukana kansantalouden tilinpidossa eikä sitä näin ollen huomioida bruttokansantuotteessa. Fiskaalisella harmaalla taloudella tarkoitetaan toimintaa, joka on sinänsä laillista taloudellista toimintaa, mutta joka tapahtuu viranomaisilta salassa ja näin ollen pyritään välttämään verot ja muut pakolliset maksut.¹⁶² Harmaa talous vaikuttaa luottamusta heikentävästi verotusjärjestelmään, harmaa talous lisää yritysten ja valtioiden

---

¹⁶⁰ OECD, 2017, s. 8–9

¹⁶¹ Harmaan talouden selvitysyksikkö, 2024a

¹⁶² Ansamäki, 2017, s. 158

kustannuksia, vääristää kilpailua markkinoilla, se voi altistaa kuluttajia luottoriskeille sekä työntekijöiden hyväksikäytölle.¹⁶³

Sisäministeriön mukaan arviot harmaan talouden osuudesta Suomen bruttokansantuotteesta on välillä miljardi euro ja 14 miljardia euroa. Harmaan talouden myötä verotuloja jää keräämättä, mutta harmaa talous vaikuttaa myös haittaa laillisesti toimivia yrityksiä heikentämällä niiden kilpailuedellytyksiä. Esimerkkejä tyyppillisistä talousrikoksista ovat vero-, kirjanpito- ja velallisen rikokset.¹⁶⁴ Johanna Miettisen kirjoittamassa Tilisanomien artikkelissa kerrotaan harmaan talouden koon olevan pimeän työn osalta 900–1 400 miljoonaa euroa. Harmaan talouden riskitekijät voidaan harmaan talouden selvitysyksikön mukaan jaotella kolmeen eri luokkaan: yrityksen taustahenkilön, yrityksen ja toimialan riskeihin. Harmaan talouden näkökulmasta ongelmallisiksi on artikkelissa mainittu lyhyen elinkaaren yhtiöt sekä sarjayrittäjyys. Alustatalouden laajeneminen uusille toimialoille on yksi haasteita viranomaisille, jotka keksivät harmaan talouden torjuntakeinoja sekä viranomaisvalvonnan kehittämiseksi.¹⁶⁵

6.2 Harmaa talous alustataloudessa

Kuten on todettu, alustatalouden suosio ja siitä seuraava nopea kasvu saattavat aiheuttaa haasteita arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Veroviranomaisilla saattaa olla haasteita käsitellä suuria määriä uusia verovelvollisia ja pienimuotoista toimintaa alustataloudessa harjoittavat henkilöt eivät välttämättä ole perillä heitä koskevista arvonlisäverovelvoitteista.¹⁶⁶ Alustatalouden tarjoamien hyötyjen lisäksi se siis tuo haittaa myös harmaan talouden näkökulmasta. Vuonna 2025 on arvioitu alustatalouden kautta työtä tekevien lukumäärän nousevan 43 miljoonaan.¹⁶⁷ Alustatalouden ominaisuudet saattavat vauhdittaa harmaata taloutta ja sen osuutta bruttokansantuotteesta. Alustatalouden suosion lisäksi myös puutteellinen ja muuttuva

---

¹⁶³ OECD, 2017, s. 8

¹⁶⁴ Sisäministeriö, 2024

¹⁶⁵ Miettinen, 2024

¹⁶⁶ OECD, 2021, s. 30

¹⁶⁷ Euroopan unionin neuvosto, 2024

sääntely, liiketoimien monipuolisuus sekä alustatalouden harjoittajien pienimuotoinen liiketoiminta, rahavirtoihin osallistuvien osapuolten lukumäärä sekä työsuhteen määrittelyn haasteet saattavat vauhdittaa harmaata taloutta. Nämä seikat ovat tulleet esille jo tutkielman edetessä, kun on käyty läpi alustatalouden aiheuttamia haasteita arvonlisäverotuksen näkökulmasta.

Verohallinnon nykyinen pääjohtaja Markku Heikura on Kauppalehden (2018) artikkelissa kertonut alustataloudessa esiintyvien toimijoiden uhkaavan verotuloja. Alustatalouden uhka verotuloille Heikuran mielestä on isompi kuin aggressiivinen verokilpailu. Verotuloille Heikura linjaa alustatalouden olevan uhka verotettavan tulon syntymishetken epätiedottomuudesta sekä verottajan tiedon määrästä ja siitä, tietääkö verottaja verotettavan tulon syntymisestä. Heikura kirjoituksessa kertoo ratkaisuksi alustatalouden verotulojen kattamiseksi EU-lainsäädännöllä velvoittamaan alustatalouden toimijoiden kertoa tietonsa verotettavista tuloista tai erilaiset vapaaehtoiset sopimukset.¹⁶⁸

Euroopan komissio on vuonna 2021 todennut arvonlisäveroon liittyvien ongelmien perimmäisiksi syiksi seuraavat: alustatalouden kasvava mittakaava, liiketoimintamallien moninaisuus ja niiden luokitteluun liittyvät ongelmat, alustatalouden liiketoimintamallien monitahoinen luonne, arvonlisäverosääntöjen vaihtelu eri palvelutyypeissä ja siitä johtuva ongelmallinen tulkittavuus. Sääntelyssä haastetta ovat aiheuttaneet verovelvollisuuteen liittyvä sääntely, alustan rooli tarjontaketjussa sekä raportointi, vaikeudet valvoa arvonlisäveron noudattamista sekä arvonlisäveron yhdenvertaisuuden ja puolueettomuuden puute.¹⁶⁹

EU:n alueella arvonlisäveropetokset ovat yksi suurimmista syistä arvonlisäverovajeeseen. Verohallinnon harmaan talouden selvitysryhmän mukaan muuttuneet työnteon muodot sekä alustatalous ovat vaikuttaneet valvontatyöhön merkittävästi. Väärän tiedon

---

¹⁶⁸ Hertsi, 2018

¹⁶⁹ Euroopan komissio, 2022b, s.21

antaminen veroviranomaisille on lisääntynyt. Työmarkkinoilla työsuhteista siirtyminen yrittäjämäiseen työhön on lisännyt väärinkäytöksiä. Myös digitalisaatio ja esimerkiksi sähköisten tositteiden väärentäminen on lisääntynyt.¹⁷⁰

Alustataloudessa, varsinkin alustatalouden osassa jakamistaloudessa, tarjoajat tarjoavat kuluttajille heidän yksityistä omaisuuttaan. Näillä yksityishenkilöillä harvoin on OECD:n raportin mukaan tietoa alustataloutta koskevista arvonlisäverovelvoitteista tai liiketoimintaan kohdistuvasta arvonlisäverovelvoitteesta.¹⁷¹ Verohallinnon tiedotteessa koskien taksialan tehovalvontaa (2022) kerrotaan, että eri alustojen kautta taksituloja saavat ovat virheellisesti luulleet, että alusta ilmoittaa taksiryttäjän tulot Verohallintoon. Palveluntarjoajat ovat luulleet, että heidän ei tarvitsisi ilmoittaa ansaitsemiaan tuloja Verohallintoon, vaan alusta huolehtisi ilmoittamisen heidän puolestaan.¹⁷² EU:n arvonlisäveroa ja perinteisiä markkinoita koskeva lainsäädäntökehys ei pysty kunnolla vastaamaan nykyiseen digitaaliseen talouteen. Digitalisaation asettamia uudenlaisia haasteita ja sen mahdollistamia hyötyjä petosten torjunnassa ei tällä hetkellä käsitellä riittäväällä tavalla.¹⁷³

Alustataloudesta saatujen harmaan talouden tuottojen määrä on huomioitu myös valtiovarainvaliokunnassa¹⁷⁴. Tarkastusvaliokunnan mietinnössä 5/2023 on esitetty Harmaan talouden selvitysyksikön lausunto siitä, kuinka valtion harmaa talous saattaa kasvaa, kun yritysten työntekijöitä siirtyy alustatalouden kevytyrittäjyyden piiriin. Edellä mainituissa tapauksissa saattaa olla kyse siitä, että yritykset koittavat peitellä palkkasuhteita vetoamalla siihen, että toimijat ovat yrittäjiä. Valiokunta on linjannut, kuinka tärkeää hallituksen on jatkaa lainsäädännön kehittämistä siten, että edellä mainittuihin tilanteisiin voidaan paremmin puuttua.¹⁷⁵

---

¹⁷⁰ Harmaan talouden selvitysyksikkö, 2024b

¹⁷¹ OECD, 2021, s. 22

¹⁷² Verohallinto, 2022

¹⁷³ SWD (2022) 394 final, s. 1

¹⁷⁴ VaVM 7/2024

¹⁷⁵ TrVM 5/2023, s. 9–10

6.3 Harmaan talouden ehkäisy alustataloudessa

Valtioneuvoston periaatepäätöksen TEM/2020/81 mukaan harmaan talouden torjunnan strategian tavoitteena on edistää markkinoilla yritysten välistä kilpailua, ennaltaehkäistä harmaata taloutta sekä talousrikollisuutta, turvata harmaan talouden parissa työskentelevien viranomaisten toimintaedellytykset ja kehittää harmaan talouden torjuntaa ja viranomaisyhteistyötä.¹⁷⁶ Hirvonen & Määttä (2014) ovat esittäneet teoksessaan harmaan talouden torjuntaan tarvittavan pitkän aikavälin torjuntaohjelman. Suomessa harmaan talouden torjuntaohjelmat ovat aiemmin muodostettu pääsääntöisesti vain yhden vaalikauden pituisiksi. Torjuntaohjelman pituudeksi on esitetty kymmentä vuotta, jonka ohella voitaisiin soveltaa myös lyhyen aikavälin ohjelmia. Teoksessa on nostettu esiin myös EU-hankkeiden rooli harmaan talouden roolissa. Kuten tutkielmassakin on tullut esiin, harmaan talouden ilmiöt ovat usein kansainvälisiä. Tästä syystä tarvittaisiin unionin tasoita sääntelyä harmaan talouden torjuntaan. Harmaan talouden torjunnassa tulisi myös huomioida soveltamisalat ja se, sovelletaanko harmaaseen talouteen toimialakohtaista sääntelyä vai yleisluontoista sääntelyä. Toimialakohtaista sääntelyä pidetään hyvänä vaihtoehtona vain silloin, kun harmaa talous kohdistuu vain yhdelle toimialalle.¹⁷⁷ Määtän (2012) mukaan harmaan talouden torjuntaan tarvitaan monipuoliset torjuntatavat. Harmaan talouden ominaisuudet muuttuvat nopeasti markkinoiden myötä, jolloin torjuntatapoja tulee säännönmukaisesti tarkastella ja päivittää. Torjuntatoimenpiteiden jälkiseuranta on tärkeää.¹⁷⁸

Arvonlisäverojärjestelmää on pidetty harmaan talouden näkökulmasta alttiina veropetoksille. Tätä perustellaan sillä, että verovelvollisen on mahdollista osin tai kokonaan jättää verovelvoitteensa ilmoittamatta tai maksamatta. Arvonlisäverotuksessa harmaan talouden näkökulmasta alttius veropetoksille piilee myös

---

¹⁷⁶ Työ- ja elinkeinoministeriö, 2020

¹⁷⁷ Hirvonen & Määttä, 2014, s. 276–277

¹⁷⁸ Määttä, 2012, s. 13

arvonlisäverojärjestelmän nopeampoisuudessa, eli muun muassa siinä, että arvonlisäverovelvollisen tulee jättää arvonlisäveroilmoitus niin usein.¹⁷⁹

Jakamistalouden, sekä koko alustatalouden, kasvusta saatu hyöty ja siitä seuraavan haitan tasapainon löytäminen on ensisijaisen tärkeää. Tietoa alustataloudessa suoritetuista maksuista ja liiketoimista voitaisiin saada maksuvälineiden (sähköinen pankkitoiminta kautta), sillä suurin osa alustataloudessa maksuista suoritetaan sähköisten maksuvälineiden kautta. Tämä raportointi voisi tuoda apua alustataloudessa harjoitettujen toimien jäljentämiseksi.¹⁸⁰

ViDA-säädöskokonaisuuden myötä pyritään vähentämään veropetoksia, veronkiertoa sekä verovilppiä. Uuden sääntelyn myötä otetaan käyttöön reaaliaikainen raportointi, joka yhdessä arvonlisäverovelvollisen aseman selkeyttämisen kanssa vähentää aukkoja harmaalle taloudelle alustataloudessa. Säädöskokonaisuuden myötä jäsenmaat yhdessä perustavat arvonlisäverotietojen sähköisen järjestelmän (nk. VIES-keskusjärjestelmä). VIES-keskusjärjestelmän myötä pystytään seuraamaan EU:n alueella rajatylittävää kauppaa jäsenvaltioiden kesken ja verrata raportoituja tietoja.¹⁸¹ Digitaalisen raportoinnin ei ole asiantuntijoiden keskuudessa täysin katsottu ratkaisevan alustataloudessa esiintyvän harmaan talouden ongelmaa. Digitaalista raportointia puoltavia seikkoja ei vielä olla päästy testaamaan unionin tasolla, vaikka samankaltaista raportointia käyttävät jäsenmaat ovatkin antaneet positiivisia viestejä sen toimivuudesta. Kirjallisuudessa on tuotu esiin myös realistinen ajatus siitä, että digitaalinen raportointi saattaa toimia vain muutaman vuoden ajan, mutta vähän ajan kuluttua arvonlisäveropetoksiin syyllistyneet ovat jo oppineet miten välttää digitaalinen raportointi.¹⁸²

---

¹⁷⁹ Kuusala & Sainio, 2015, s. 497–500

¹⁸⁰ OECD, 2021, s. 90

¹⁸¹ Neuvoston asetus (EU) 2025/517

¹⁸² Amand, 2023, luku 3.2.3.3

Papis-Almansa & Sroka (2024) ovat myös esittäneet näkemyksen siitä, että pk-yritysten katsominen myyjäksi liiketoimissa, jossa niitä ei ole aiemmin myyjiksi katsottu, voivat aiheuttaa pk-yritysten lähtemisen alustoilta ja siirtymisen harmaan talouden puolelle. Tähän olisi Euroopan unionin tasolla pysähdyttävä, ja tutkittava sitä, onko näin tapahtunut jäsenmaissa, joissa pk-yrityksiin on sovellettu toimittajaksi katsomista jo aiemmin.¹⁸³

Alustoja koskevaa sääntelyä voi olla toimialan itsesääntely, paikallinen sääntely sekä kansallinen ja ylikansallinen sääntely. Koposen (2019) mukaan ylikansallinen sääntely voi olla usein järkevin taso säännellä ylikansallisia alustoja. Ei voida kuitenkaan unohtaa paikallista sääntelyä, jota on kuitenkin verrattain vähäisesti. Koponen linjaa, että harhaluulo alustojen vaikeasta sääntelystä ei pidä paikkaansa. Alustat ovat riippuvaisia julkisista sekä yksityisistä sijoituksista. Esimerkiksi Uber tarvitsee julkisia panostuksia, kuten teitä, poliiseja, siistejä kaupunkeja, ja vastapainoksi näistä sijoituksista sen toimintaa voidaan säännellä. Julkisen hallinnon tapa säännellä alustoja on toimialakohtainen. Suppeat toimialamääritelmät eivät kuitenkaan alustataloudessa toimi kovin pitkälle.¹⁸⁴

---

¹⁸³ Papis-Almansa & Sroka, 2024, s. 115

¹⁸⁴ Koponen, 2019, s. 250–256

7 Lopuksi

7.1 Johtopäätökset

Tämän tutkielman tavoitteena on ollut selvittää, miten voimassa oleva arvonlisäverotukseen liittyvä sääntelyä sovelletaan alustataloudessa ja mitä mahdollisia haasteita siinä esiintyy. Tutkielman alussa esitettiin tutkielman tutkimuskysymykset, joita tutkielman edetessä käsiteltiin. Tutkimuksessa on tuotu esille haasteita koskien arvonlisäverotukseen liittyvän sääntelyn soveltamista alustataloudessa.

Tutkimusaihe asetettiin niin, että yksiselitteistä vastausta tutkimuskysymyksiin on vaikea esittää. Tutkimuksen avulla on mahdollista saada käsitys voimassa olevasta arvonlisäverotuksellisesta sääntelystä alustataloudessa etenkin siitä näkökulmasta, miten nykyistä sääntelyä alustataloudessa sovelletaan ja mitkä alustatalouden ominaispiirteet vaikuttavat sääntelyn tulkintaan ja mitkä kenties aiheuttavat vielä haasteita alustatalouden sääntelyssä arvonlisäverotuksen näkökulmasta.

Alustatalous on kasvava ala, jonka taloudellinen vaikutus Euroopan unionin alueella on merkittävä. Kuten luvussa 2 tutkielman keskeisiä termejä käsiteltiin, tuli ilmi, että alustataloudelle ja siihen liittyville termeille, kuten jakamis- ja keikkataloudelle sekä alustatalouden toimijoille ei ole vakinaisia ja pysyviä määritelmiä. Ne pystytään kuitenkin määrittelemään ja niille pystytään asettamaan melko selkeät määritelmät kullekin termille, vaikka termit ajan kanssa elävätkin.

Alustatalouden haasteet ja uudenlaisen liiketoimintamallin ominaispiirteet on huomioitu EU:n tasolla ja lainsäädäntöä alustatalouteen on lisätty viime vuosina. Nykyinen arvonlisäverosääntely on 30 vuoden takaa. Alustatalouden arvonlisäverotuksen näkökulmasta verovalvonta sekä veronkanta tuottavat haasteita. Toisaalta nykyisestä sääntelystä myös seuraa kohtuuttomia rasitteita.¹⁸⁵ Pois lukien

---

¹⁸⁵ SWD (2022) 394, s. 1–2

ViDA-säädöskokonaisuuden tuomat muutokset henkilökuljetus- sekä majoitustoiminnan liiketoimialoihin, joudutaan alustataloudessakin arvonlisäverotusasema ratkaisemaan tapauskohtaisesti. Tehokkaimpana veronkantona alustataloudessa voidaan pitää sitä, että alustat olisivat pääsääntöisesti arvonlisäveron kerääjiä.¹⁸⁶ Alustaoperaattoreita voidaan pitää tehokkaimpina arvonlisäverovarojen kerääjinä niiden kokoluokkansa ja resurssien puolesta, jos niiden toimintaa verrataan yksittäisiin luonnollisiin henkilöihin alustataloudessa. Myös veroviranomaisten näkökulmasta isojen yksittäisten alustaoperaattoreiden kanssa verovalvonta sujuisi yksiselitteisemmin, kuin monen yksittäisen luonnollisen henkilön kanssa.¹⁸⁷ Nykyinen sääntely ei myöskään veropoliittisesta näkökulmasta aina johda valtioiden kannalta toivottuihin lopputuloksiin¹⁸⁸.

Vaikka liiketoiminnan muodossa toimiminen on arvonlisäverotuksessa määritelty 9 artiklan 1 kohdassa sekä hallituksen esityksessä 88/1993, tuottaa alustataloudessa sen määrittelemisen haasteita. Tähän samaan kategoriaan liittyy tulkinta siitä, milloin yksittäinen luonnollinen henkilö on palkansaajan ja milloin yksityisen elinkeinonharjoittajan roolissa alustataloudessa. Tämän ongelman osasyiksi voidaan tunnistaa alustataloudessa esiintyvien osapuolten suuri lukumäärä sekä muuttuva lainsäädäntö Euroopan unionin tasolla. Ajankohtaiseksi aiheeksi alustataloudessa nousee myös vastikkeen rooli ja sen määrittäminen, sillä alustatalouden käyttäjät kasvavassa määrin maksavat alustatalouden palveluista yksityisyydellään, jota on haastava määritellä rahassa.

Keskeisintä alustatalouden arvonlisäverotuksessa on määritellä liiketoimen arvonlisäverovelvollinen osapuoli. Alustaoperaattorit pyrkivät rajaamaan itsensä laatimissaan käyttöehdoissa arvonlisäverovelvollisuusaseman ulkopuolelle. Kuluttajien näkökulmasta palvelut ja tuotteet mielletään ostettavaksi joko itse alustalta tai sitten

---

¹⁸⁶ Paukku, 2022, s. 179

¹⁸⁷ Pikkujämsä, 2018, s. 634

¹⁸⁸ Myllymäki, 2024

palveluntarjoajalta. Alustataloudessa palveluntarjoajat ovat useimmiten yksittäisiä luonnollisia henkilöjä. Heille arvonlisäverovelvollisuus saattaa tulla yllätyksenä. Heidän sääntelynsä myös eroaa monella tavalla verrattuna monikansalliseen alustaoperaattoriin.¹⁸⁹

Alustataloudessa lyhytaikaisen majoitustoiminnan sekä henkilökuljetuspalvelujen osalta on tulevaisuudessa tulossa isoja muutoksia arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Näiden kahden toimialan kohdalla tullaan painottamaan alustan roolia arvonlisäveron kerääjänä. Alustaoperaattorin rooli on kerätä ja tilittää arvonlisävero, jos palveluntarjoaja ei ole siihen velvollinen. Alustatalouteen kohdistuu myös uutta sääntelyä koskien digitaalista raportointia sekä arvonlisäverojärjestelmän laajentamista.

Uudistuvaa lainsäädäntöä on kritisoitu ja siitä on esitetty puutteita. Digitaalisen raportoinnin on esitetty mahdollisesti vaarantavan yritysten kilpailuetua ja asettavan uudenlaisia petoksia mahdollisemmaksi. ViDA-säädöskokonaisuuden taustalla olevaa keskustelua siitä, miten alustatalouden ongelmia voidaan taklata on ajantasainen ja tärkeä. On tärkeää löytää alustatalouden ongelmiin ratkaisu, joka samalla noudattaa voimassa olevia tietosuojasääntelyjä, teknillisiä normeja, on yhdenmukainen jäsenmaiden kanssa sekä luo tasapuoliset edellytykset jäsenmaiden väliselle kaupalle toimialasta riippumatta.¹⁹⁰ ViDA-säädöskokonaisuuden toinen osa keskittyy vain jo tutkielmassa käsiteltyihin majoituspalveluita tarjoaviin alustoihin sekä henkilökuljetusliikenteen parissa toimiviin alustoihin. Tulevaisuudessa voidaan ehkä odottaa sääntelyn laajentuvan myös muille aloille, esimerkiksi ruokalähetyspalveluita tarjoaviin alustoihin.¹⁹¹ Uuden sääntelyn myötä tulee tarkasteltavaksi myös se seikka, että millä osapuolella on todistustaakka, jos alustalla toimiva palveluntarjoaja välittää arvonlisäverovelvolliselle alustalle vääriä tietoja alustalla tapahtuneesta myynnistään.

---

¹⁸⁹ Pikkujämsä, 2018, s. 629

¹⁹⁰ Amand, 2023, s. 196

¹⁹¹ Gallardo & Zubeldia, 2023, s. 167

ViDA-säädöskokonaisuuteenkin löytyy vaihtoehtoisia säädösmalleja, joissa voitaisiin huomioida tarkemmin alustojen liiketoimintamallit.¹⁹²

Alustatalouden ongelmiin voidaan löytää myös vastaus nykyisen lainsäädännön ulkopuolelta. OECD on artikkelissaan esittänyt erilaisia vaihtoehtoja arvonlisäveron kannosta ja osapuolten rooleista siihen. Vaihtoehtoja löytyy myös perinteisimmistä toimintatavoista, kuten esimerkiksi alustataloudessa toimivien osapuolten kouluttamisesta arvonlisäverotuksen piiriin, yhteistyöstä jäsenmaiden välille sekä tehokkaasta raportoinnista veroviranomaisille.¹⁹³ Alustataloudessa esiintyy myös monenlaisia haasteita lainsäädännön ja reilun kilpailun näkökulmasta. Toimivan sääntelyn löytäminen kaikista eri lähtökohdista on haasteellista niin isossa kokonaisuudessa kuin mitä alustatalous edustaa. ViDA-säädöskokonaisuus on kohdannut myös kritiikkiä sen kauaskantoisuudesta sekä oikeasuhteisuudesta. Papis-Almansa & Sroka (2024) ovat esittäneet, että ViDA-paketin kehittämisessä ei olisi huomioitu DAC7-direktiivin tehoa ja kyseisen direktiivin vaikutuksia alustatalouteen.¹⁹⁴

Arvonlisäveron kerääminen suurilta alustayrityksiltä on monissa tapauksissa tehokkaampaa kuin pieniltä yksittäisiltä palveluntarjoajilta. Tähän vaikuttaa jo se, että isot alustayritykset haluavat noudattaa säädöksiä myös julkisuuskuvaransa takia. Arvonlisäveron kerääminen pieniltä yrityksiltä ja palveluntarjoajilta on haastavaa, sillä niiden on helpompi kiertää veroja havaitsemisriskin pienuuden takia. Alustoille kohdistuva sääntely ei kuitenkaan saa olla niin kustannuksia vievää, että niiden toiminta alkaisi olla tappiollista. Makrotasolla alustoihin kohdistuvaa sääntelyä voidaan silloin pitää tehokkaana, jos se on kustannustehokasta alustoille ja jos veroviranomaisiin kohdistuvat hallinnolliset kustannukset ovat tasapainossa kerättyjen verojen kanssa.¹⁹⁵ Uuden sääntelyn myötä myös pyritään puuttumaan alustatalouden harmaaseen talouteen, varsinkin arvonlisäverotuksen näkökulmasta. Suurimpia haasteita

---

¹⁹² Merkx, 2022, s. 8–13

¹⁹³ OECD, 2021, luku 3

¹⁹⁴ Papis-Almansa & Sroka, 2024, s. 111

¹⁹⁵ Merkx, 2022, s. 8

alustatalouden harmaalle taloudelle ovat liiketoimiin osallistuvien osapuolten lukumäärä, verovelvollisten tietämättömyys velvoitteistaan sekä yksittäisten henkilöiden pienimuotoinen toiminta alustataloudessa.

7.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tästä pro gradu -tutkielmasta rajattiin kansainvälinen näkökulma ulkopuolelle. Tutkielman aihetta olisi mahdollisuus jatkaa ja laajentaa tutkittavaksi myös kansainvälisestä näkökulmasta. Alustataloudessa operoivat yleensä monikansalliset yhtiöt, jotka välittävät tavaroita ja palveluja myös rajat ylittävästi. Jatkotutkimassa olisi mahdollista tarkastella tätä kansainvälistä näkökulmaa aiheeseen.

Kuten edellä on mainittu, tämä tutkielma on keskittynyt käsittelemään tätä aihetta kotimaisesta näkökulmasta ja lähteenä vahvasti käyttäen Suomen arvonlisäverolakia. Tutkimassa on toki viitattu myös EUT:n ja muiden EU:n jäsenmaiden ratkaisuihin koskien alustatalouden toimijoita ja heidän oikeudellisen asemansa soveltamista sekä vahvasti painottaen myös uutta ViDA-säädöskokonaisuutta. Kansainvälisessä jatkotutkimassa olisi mahdollista tutkia enemmän sitä, kuinka myyntimaasäädökset soveltuvat alustataloudessa ja miten alustatalouden palveluiden luovutusmaa määräytyy. Tutkielmaan voitaisiin lisätä myös erilaisia toimijoita (esim. joukkorahoitus), kuin mitä tässä tutkielmassa on tutkittu.

Tutkielmaa olisi mahdollista jatkaa myös keskittäen sen painopistettä enemmän ViDA-säädöskokonaisuuden seurantaan ja siihen, kuinka säädöskokonaisuus tulee tulevaisuudessa käytännössä soveltumaan ja kuinka sen avulla pystytään ehkäisemään alustataloudessa esiintyvää harmaata taloutta. Tutkimassa voitaisiin tarkemmin keskittyä siihen, onko arvonlisäverovaje todellisuudessa uuden säädöskokonaisuuden myötä pienentynyt.

Lähteet

- Ailisto, H., Collin, J., Juhanko, J., Mäntylä, M., Ruutu, S. & Seppälä, T. (2016). *Onko Suomi jäämässä alustatalouden junasta?* Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Noudettu 11.4.2024 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79575/Onko%20Suomi%20jäämässä%20alustatalouden%20junasta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Airbnb. (2024). *Airbnb:n tietopankki*. Noudettu 28.12.2024 osoitteesta <https://www.airbnb.fi/resources/hosting-homes>
- Anttila, R., Jokinen, M., Nieminen, A., Pikkujämsä, M. & Äärilä, L. (2000/2025). *Arvonlisäverotus*. WSOYpro.
- Ansamäki, P. (2017). *Sujuva verotarkastus: opas asiakkaalle*. Alma Talent.
- Amand, C. (2023). *European Union VAT in the Digital Age Proposal: Can DRR Tackle VAT Fraud?* Issue International VAT Monitor, Volume 34 No 5. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.59403/1k1c4ph>
- Björkroth, T., Mylly, T. & Vuorinen, J. (2018). Alustatalous, kilpailuoikeus ja kilpailun taloustiede – hienosäätöä vai paradigman muutos? *Lakimies* 3–4/2018, s. 311–342.
- COM (2022) 701. Ehdotus neuvoston direktiivi – direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverosääntöjen mukauttamiseksi digiaikaan. Noudettu 27.10.2024 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0701>
- COM (2016) 356 final. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, yhteistyötaloutta koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0356>
- COM (2016) 288 final. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Digitaalisten sisämarkkinoiden verkkoalustat, Euroopan mahdollisuudet ja haasteet. Noudettu 28.10.2024 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&from=>

- Euroopan komissio. (2025a). *Adoption of the VAT in the Digital Age package*. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/adoption-vat-digital-age-package-2025-03-11_en?prefLang=fi
- Euroopan komissio. (2025b). *EU:n digipalvelusäädös*. Noudettu 20.4.2025 osoitteesta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_fi
- Euroopan komissio. (2024a). *VAT in the Digital Age*. Noudettu 1.4.2024 osoitteesta https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en?prefLang=fi
- Euroopan komissio. (2024b). *VAT One Stop Shop*. VAT e-Commerce. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta https://vat-one-stop-shop.ec.europa.eu/index_en
- Euroopan komissio. (2022a). *Questions and Answers: VAT 2022 Gap Report*. Noudettu 18.9.2024 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_7519
- Euroopan komissio. (2022b). *VAT in the Digital Age, executive summary*. Directorate-General for Taxation and Customs Union. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/d575f78a-6afe-4e1c-8ae1-dd754fc36b35_en?filename=VAT%20in%20the%20Digital%20Age_Final%20Report%20Executive%20Summary%20EN.pdf
- Euroopan komissio. (2022c). *VAT in the digital age, final report, volume 2, the VAT treatment of the platform economy*. Noudettu 11.2.2025 osoitteesta <https://data.europa.eu/doi/10.2778/78412>
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitea. (11. joulukuuta, 2020). Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Oikeudenmukainen työ alustataloudessa” (puheenjohtajavaltio Saksan pyytämä valmisteleva lausunto). Noudettu 28.10.2024 osoitteesta https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.429.01.0173.01.FIN&toc=OJ%3AC%3A2020%3A429%3AFULL

- Euroopan unioni. (2016). *Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Jakamistalouden paikallinen ja alueellinen ulottuvuus"*. Noudettu 8.4.2024 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52015IR2698>
- Euroopan unionin neuvosto. (2025). *Digimarkkinasäädös*. Noudettu 20.4.2025 osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/digital-markets-act/>
- Euroopan unionin neuvosto. (2024). *Alustatyötä koskevat EU:n säännöt*. Noudettu 28.10.2024 osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/platform-work-eu/#new>
- Euroopan unionin neuvosto. (22. joulukuuta 2023). *Alustatyöntekijöiden oikeudet: neuvosto ja parlamentti sopuun*. Lehdistötiedote. Noudettu 22.2.2024 osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2023/12/13/rights-for-platform-workers-council-and-parliament-strike-deal/>
- Gallardo, J. & Zubeldia, G. (2023). *The Platform Economy Will Have Its Own Regime in 2025*. International VAT Monitor, volume 34, no 4. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.59403/3nmrjn6>
- Hautamäki, P. (2023). *Majoitustoiminnan arvonlisäverotus*. Tilisanomat. Noudettu 17.2.2024 osoitteesta <https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/majoitustoiminnan-arvonlisaverotus>
- Harmaala, M., Toivola, T., Faehnle, M., Manninen, P., Mäenpää, P. & Nylund, M. (2017). *Jakamistalous*. Alma Talent.
- Harmaan talouden selvitysyksikkö. (2024a). *Harmaan talouden ja talousrikollisuuden määritelmä*. Noudettu 17.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/laajuus/m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4/>
- Harmaan talouden selvitysyksikkö. (2024b). *Työnteon murros rikkoo työsuhteen ja yrittäjyyden rajoja*. Noudettu 17.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/ilmi%C3%B6t/ty%C3%B6n-murros/>

- HE 50/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 39 §:n muuttamisesta.
- HE 61/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 84 ja 85 b §:n eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.
- HE 225/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuutta verotuksen alalla koskevaksi lainsäädännöksi.
- HE 138/2004 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
- HE 88/1993 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle arvonlisäverolaiksi.
- Helminen, M. (2021/2025). *EU-vero-oikeus*. Alma Talent.
- Hirvonen, A. (2012). *Oikeuden ja lainkäytön teoria*. Helsingin yliopisto.
- Hirvonen, M. & Määttä, K. (2014). *Harmaan talouden torjunta*. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2014.
- Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. (2001). *Kirjoitetaan juridiikkaa*. Kauppakaari OYJ.
- Hyttinen, P., Lamppu, K., Nyrhinen, R. & Äärilä, L. (2019). *Arvonlisäverotus käytännössä*. 12. uudistettu painos. Alma Talent.
- IBFD. (2025). *VAT in The Digital Age (ViDA)*. IBFD – Tax Research Platform. Noudettu 30.4.2025 osoitteesta <https://research-ibfd-org.proxy.uwasa.fi/#/hdoc?url=/home/content/vat-digital-age-vida>
- Kajala, J. (2019). Yritykset alustatalouden vallankäyttäjinä. *Edilex* 2019/41.
- Karhu, J. (2020). *Kohti 2000-luvun oikeuslähdeoppia*. *Lakimies* 7–8/2020, s. 1017–1034.
- Kauhanen, A., Maliranta, M., Rouvinen, P. & Vihriälä, V. (2015). *Työn murros – riittääkö dynamiikka?* Helsinki: Taloustieto Oy.
- Hertsu, A. (28. helmikuuta 2018). *Verohallinnon uusi pääjohtaja: "Googlen ja Uberin kaltainen alustatalous uhkaa verotuloja"*. Kauppalehti.
- Kuusala, J. & Sainio, N. (2015). *Arvonlisäveropetoksista ja niihin liittyvistä EUT:n tuomioista, osa 1*. *Verotus* 5/2015, s. 496–506, Asiantuntija-artikkeli.
- Koponen, J. (2019). *Alustatalous ja uudet liiketoimintamallit: kuinka muodonmuutos tehdään*. Alma Talent.

- Lamppu, K. & Ruohola, T. (2023). *Arvonlisäverotus käytännössä*. Alma Talent, 13. uudistettu painos.
- OECD. (2021). *The Impact of the Growth of the Sharing and Gig Economy on VAT/GST Policy and Administration*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/51825505-en>
- OECD. (2019a). *The Role of Digital Platforms in the Collection of VAT/GST on Online Sales*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/e0e2dd2d-en>
- OECD. (2019b). *Platform Companies & Responsible Business Conduct*. Noudettu 13.4.2024 osoitteesta <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-and-platform-companies.pdf>
- OECD. (2017). *Shining Light on the Shadow Economy: Opportunities and Threats*. OECD 2017. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta https://www.oecd.org/en/publications/shining-light-on-the-shadow-economy-opportunities-and-threats_e0a5771f-en.html#:~:text=This%20report%20looks%20at%20the%20impact%20on%20the,digital%20economy%20and%20the%20emergence%20of%20new%20technologies.
- OECD. (2015). *Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 – 2015 Final Report*. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264241046-en>
- Opetushallitus. (n.d.) *Mitä on alustatalous ja datatalous?* Noudettu 22.3.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/digiosaaminen/datatalousosaamisen-perusteita-perusopetukseen-ja-toiselle-asteelle/mita>
- Paukku, E. (2022). *Myyjän määritelmä alustataloudessa – alustan rooli myyjänä, komissionäärinä tai välittäjänä*. Verotus 2/2022, s. 169–179.
- Paukku, E. (2020). *Majoitustoiminnan tunnusmerkkien ristivaikutukset arvonlisäverotuksessa ja ympäristöoikeudessa*. Verotus 4/2020, s. 480–488.
- Papis-Almansa, M. & Sroka, E. (2024). *Questioning the Proportionality of the ViDA Rules on the Platform Economy: Are We Veering off Course?* International VAT Monitor, Volume 35, No 3. <https://doi.org/10.59403/3ajrqgg>

- Parkkari, J. (13. syyskuuta 2021). *Hollantilainen tuomioistuin: Uber-kuljettajat ovat työntekijöitä, joille kuuluvat työsuhteen edut*. Yle. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-12097470>
- Pikkujämsä, M. (2018). *Kohdennetut maksuvälineet ja alustatalous arvonlisäverotuksen ongelmina*. Defensor Legis, 4/2018, s. 628–646.
- Nieminen, M. & Nykänen, P. (2018). *Vertaistalouden tuloverokysymyksiä*. Edilex 2018/12, Referee-artikkeli.
- Merkx, M. (2022). *EUR Research Information Portal Platform liability an efficient and fair collection model for VAT? VAT Challenges and Opportunities in the New Digital Economy*. Noudettu 29.4.2025 osoitteesta https://pure.eur.nl/ws/portalfiles/portal/65846129/Platform_liability_an_efficient_and_fair_collection_model_for_VAT_TC_JG_.pdf
- Miettinen, J. (15. tammikuuta 2024). *Harmaan talouden monet kasvot*. Tilisanomat. Noudettu 16.6.2024 osoitteesta <https://tilisanomat.fi/verotus/harmaan-talouden-monet-kasvot>
- Myllymäki, J. (2024). *Alustatalouden verotus*. Vero-opintopäivät. Suomen Verotarkastajat SVT Ry.
- Myllyoja, M. (19. helmikuuta 2021). *Britannian korkein oikeus: Uber-kuskit ovat työntekijöitä, joille kuuluvat työntekijöiden oikeudet*. Yle. Noudettu 30.10.2024 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-11799389>
- Mäntylä, J. (21. helmikuuta 2024). *Wolt-kuskit ovat yrittäjiä, eivät työntekijöitä - oikeus teki historiallisen linjauksen*. Yle. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20075754>
- Määttä, K. & Päläs, J. (2019). *Jakamistalousjuridiikan käsikirja*. Alma Talent.
- Määttä, K. (2015). *Arvonlisäverolain tulkintaongelmat*. Kauppakamari 2015.
- Määttä, K. (2012). *Harmaan talouden torjunta – teoriasta käytäntöön*. [Rajattu pääsy].
- Sinkkonen, M. (2024). *Alustatyö myllerryksessä – Alustatyödirektiivin edellyttämät muutokset Suomen oikeudessa*. Defensor Legis 2/2024, s. 153–180
- Sisäministeriö. (2024). *Yleisin talousrikos on veropetos*. Noudettu 16.6.2024 osoitteesta <https://intermin.fi/poliisiasiat/talousrikollisuus-ja-harmaa-talous>

- Statista. (2024). *The 100 largest companies in the world by market capitalization in 2023 (in billion U.S. dollars)*. Noudettu 22.2.2024 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/263264/top-companies-in-the-world-by-market-capitalization/>
- Sroka, E. (2023). *Short-term rental platforms as deemed suppliers in the EU VAT system*. Noudettu 21.4.2025 osoitteesta <https://www.ifa.nl/media/igidyrg/emilia-teresa-sroka-short-term-rental-platforms-as-deemed-suppliers-in-the-eu-vat-system.pdf>
- SWD (2022) 394 final. *Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, tiivistelmä vaikutustenarvioinnista*. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022SC0394>
- TrVM 5/2023, Tarkastusvaliokunnan mietintö 5/2023. Hallituksen vuosikertomus, valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2022 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta.
- Tikka, K. (1990). *Veropolitiikka*. Lakimiesliiton kustannus.
- Traversa, E. & Lamensch, M. (2019). *Collecting Value-added Tax in the Platform Economy: Overview of the Fundamental Issues and Recent EU 2018 Developments*. The Platform Economy, Intersentia, s. 636–376. Noudettu 7.11.2024 osoitteesta https://dial.uclouvain.be/pr/boreal/object/boreal%3A221873/datastream/PDF_01/view
- Rogowska-Rajda, B. & Tratkiewicz, T. (2023). *Challenges Related to Determining for VAT Purposes the Status of the Goods and Services Provider Using the Platform Economy*. *Studia Prawno-Ekonomiczne*, T. s. 69–85. <https://doi.org/10.26485/SPE/2023/126/4>
- Tolonen, H. (2003). *Oikeuslähdeoppi*. WSOY.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. (2022). *Kilpailuetua alustoista – Horisontissa digitaalisen alusta- ja datatalouden vahvistuva symbioosi*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:26. Noudettu 28.10.2024 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163946/TEM_2022_26.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Työ- ja elinkeinoministeriö. (2020). *Valtioneuvoston periaatepäätös TEM/2020/81*.
Noudettu 10.10.2024 osoitteesta
<https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f806b5277>
- Uber. (2024a). *Ansaitse ajamalla Uberilla Suomessa*. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta
https://www.uber.com/fi/fi/drive/?uclick_id=837ea228-5dbc-4a73-9cd4-70bc16c68ddf
- Uber. (2024b). *Ohjeet ALV:n maksuun Uberin kuljettajapartnereille Suomessa*. Noudettu
17.2.2025 osoitteesta https://www.uber.com/fi/fi/drive/tax-information/?uclick_id=837ea228-5dbc-4a73-9cd4-70bc16c68ddf
- Valtioneuvoston U-kirjelmä 103/2022 vp. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle
ehdotuksista neuvoston direktiiviksi ja asetuksiksi (arvonlisäverotuksen
nykyaikaistaminen digiaikana).
- Valtiovarainkunnan mietintö 7/2024. VaVM 7/2024. Valtioneuvoston selonteko julkisen
talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028.
- Verohallinto/Edilex. (13. syyskuuta 2022). DAC7: *Sähköisen alustan kautta välitetyille
palveluille ja tavaroiden myynnille tulee yhtenäinen tiedonantovelvollisuus EU-
maihin 2023*. Edilex-toimitus.
- Verohallinto (2025). *Arvonlisäverovelvollisen opas*. Annettu 17.1.2025. Diaarinumero
VH/5455/00.01.00/2024.
- Verohallinto. (2024). *Komissiokaupan ja välitystoiminnan arvonlisäverotus*. Annettu
1.9.2024. Diaarinumero VH/5412/00.01.00/2024.
- Verohallinto. (2023a). *Raportoivan alustaoperaattorin tiedonantovelvollisuus (DAC7)*.
Annettu 21.4.2023. Diaarinumero VH/661/00.01.00/2023.
- Verohallinto. (2023b). *Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa*. Annettu 1.9.2023.
Diaarinumero VH/3634/00.01.00/2023.
- Verohallinto. (2023c). *Majoitustoiminnan arvonlisäverotus*. Annettu 1.7.2023.
Diaarinumero VH/2022/00.01.00/2023.
- Verohallinto. (2023d). *Arvonlisäveron erityisjärjestelmät*. Noudettu 15.4.2025
osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja->

maksut/arvonlisäverotus/ulkomaankauppa/arvonlis%C3%A4veron-
erityisj%C3%A4rjestelm%C3%A4t-onestopshop/

- Verohallinto. (2022). *Taksialan tehovalvonta paljasti 8,7 miljoonaa euroa kirjanpidon ulkopuolelle jääneitä tuloja – Verohallinto toivoo lakimuutosta*. Noudettu 17.12.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/taksialan-tehovalvonta-paljasti-87-miljoonaa-euroa-kirjanpidon-ulkopuolelle-jaaneita-tuloja--verohallinto-toivoo-lakimuutosta/>
- Verohallinto. (2021a). *Tavaroiden etämyynnin arvonlisäverotus*. Annettu 28.6.2021. Diaarinumero VH/2040/00.01.00/2021
- Verohallinto. (2021c). *Tele-, lähetys- ja sähköisten palvelujen arvonlisäverotus*. Annettu 15.6.2021. Diaarinumero VH/1627/00.01.02/2021.
- Väinölä, E. (25. toukokuuta 2023). *Uusi tiedonantovelvollisuus digitaalisen alustan kautta välitetyistä palveluista ja myynneistä*. Tilisanomat. Noudettu 28.10.2024 osoitteesta <https://tilisanomat.fi/verotus/uusi-tiedonantovelvollisuus-digitaalisen-alustan-kautta-valitetyista-palveluista-ja-myyneista>
- Yle. (24. kesäkuuta 2024b). *Vakuutusoikeus kumosi aiemmat päätökset: Foodoran ruokalähetit eivät työskennelleet työsuhteessa*. Noudettu 29.10.2024 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20096014>

Oikeustapausluettelo

Euroopan unionin tuomioistuin

EUT C-235/00, <i>CSC Financial Services Ltd</i>	s. 46
EUT C-453/05, <i>Volker Ludwig</i>	s. 46
EUT C-434/15, <i>Asociación Profesional Elite Taxi</i>	s. 55, 60
EUT C-320/16, <i>Uber France</i>	s. 55, 60
EUT C-390/18, <i>Air Bnb Ireland</i>	s. 55, 56
EUT C-695/20 <i>Fenix International Ltd</i>	s. 31, 50, 51

Kansalliset ratkaisut

KHO 2007:65	s. 37
H2203/2021	s. 35
VakO 2205:2022	s. 36
KHO 2019:1	s. 38, 56